

**PUOLUSTUSVOIMAT - KIRJANPITOYKSIKÖN
TOIMINTAKERTOMUS JA
TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2018**

1.	TOIMINTAKERTOMUS	2
1.1.	Johdon katsaus.....	2
1.2.	Tuloksellisuus	3
1.3.	Vaikuttavuus	6
1.3.1.	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	6
1.4.	Toiminnallinen tehokkuus	7
1.4.1.	Toiminnan tuottavuus	7
1.4.2.	Toiminnan taloudellisuus	8
1.4.3.	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	10
1.4.4.	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	12
1.5.	Tuotokset ja laadunhallinta	13
1.5.1.	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	13
1.5.2.	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	14
1.6.	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	15
1.7.	Tilinpäätösanalyysi.....	18
1.7.1.	Rahoituksen rakenne.....	18
1.7.2.	Talousarvion toteutuminen	18
1.7.3.	Tuotto- ja kululaskelma.....	19
1.7.4.	Tase	23
1.8.	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	24
1.9.	Arviointien tulokset.....	26
1.10.	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	27
2.	TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA	28
3.	TUOTTO- JA KULULASKELMA	33
4.	TASE	34
5.	LIITETIEDOT	36
6.	ALLEKIRJOITUS.....	57

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Johdon katsaus

Puolustusvoimat on ylläpitänyt toimintaympäristön kehitykseen suhteutettua puolustuskykyä ja valmiutta. Puolustusvoimilla on ollut päätöksenteon edellyttämä tilannekuva. Aluevalvonta, alueellisen koskemattomuuden turvaaminen ja valmiuden säätely on ollut vaaditulla tasolla. Valmiutta on parannettu jatkamalla välittömän valmiuden suorituskykyjen, kyberpuolustuskykyjen, tiedustelun ja kaukovaikuttamiskyvyn kehittämistä.

Puolustusvoimien toiminta on toteutunut asetetulla tavoitetasolla. Varusmiesten ja reserviläisten koulutus on toteutunut asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden mukaisesti ja se on mahdollistanut joukkojen koulutuksen.

Muita viranomaisia on tuettu antamalla virka-apua ja toteuttamalla virka-apuun rinnasteisia tukitehtäviä. Virka-aputehtävien määrä on ollut kolmen edellisvuoden tasolla. Puolustusvoimat kykeni toteuttamaan kaikki sille osoitetut voimassa olevien säädösten mukaiset tukipyynnöt.

Puolustusyhteistyötä on laajennettu ja tiivistetty kansallisen puolustuksen tukemiseksi ja kehittämiseksi Valtioneuvoston selonteiden ja hallinnonalan ohjauksen mukaisesti. Euroopan Unionissa on osallistuttu muun muassa pysyvän rakenteellisen yhteistyön toimeenpanoon. Pohjoismainen puolustusyhteistyö (NORDEFCO) edistyi etenkin ilmavalvontayhteistyön ja sotilaallisen liikkuvuuden projektien osalta. Kahdenvälistä puolustusyhteistyötä on jatkettu. Suomi-Ruotsi -yhteistyötä jatkettiin vuonna 2018 allekirjoitetun yhteisymmärryspöytäkirjan ohjaamana. Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyön toimeenpano jatkui aiesopimuksen mukaisesti.

Puolustusvoimat jatkoi sotilaallisen avun antamisen edellytysten luomista.

Suomi osallistui tarkastelujaksolla 11 kriisinhallintaoperaatioon. Suomi päätti osallistumisensa kahteen operaatioon. Ilmavoimien kansainvälinen valmiusyksikkö oli NRF RFP -valmiusvuorossa ja maavoimien jääkärikomppania harjoittelujaksolla.

Puolustusvoimat on jatkanut toimintansa sopeuttamista ja sisäisiä säästötoimenpiteitä kustannus- ja menopaineiden kattamiseksi ja hallitsemiseksi.

Turvallisuusympäristön vaatimusten mukainen puolustuskyvyn ylläpitäminen ja valmiuden kehittäminen muodostavat perustan Puolustusvoimien toiminnalle niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin. Tällä luodaan myös edellytykset suorituskykyjen käytölle pidemmällä aikavälillä. Korkeamman toimintavalmiuden ja suorituskykyjen kehittäminen ovat tulevaisuudessakin painopisteenä kaikissa puolustushaaroissa.

1.2. Tuloksellisuus

Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana ovat tuotettu sodan ajan suorituskyky, tarkoituksenmukainen rauhan ajan organisaatio ja toimintamalli sekä sodan ja rauhan ajan vaatimukset täyttävä henkilöstöjärjestelmä.

Jäljempänä on esitetty arviot puolustusministeriön ja Puolustusvoimien välisen tulossopimuksen mukaisten, Puolustusvoimien tuloksellisuuteen liittyvien, tulostavoitteiden toteutumisesta. Tavoitteiden saavuttaminen on arvioitu valtion yhteisellä arviointiasteikolla 1 - 5. Arviointiasteikossa 1 = tavoitteesta on luovuttu, 2 = tavoite ei toteutunut, 3 = tavoite on osittain toteutunut, 4 = tavoite on saavutettu ja 5 = tavoite on ylitetty.

Puolustusvoimilla on riittävän ennakkovaroituksen mahdollistava sotilasstrateginen tilannekuva.

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Puolustusvoimat on ylläpitänyt yhdistettyä tilannekuvaa vaaditulla tasolla. Tilanteen seuranta on ollut jatkuvaa ja tilannekuvan jakaminen on mahdollistanut oikea-aikaisen päätöksenteon alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi.

Puolustusvoimat valvoo alueellista koskemattomuutta sekä ennalta ehkäisee ja tarvittaessa torjuu alueloukkaukset.

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen suorituskyky on ylläpidetty vaatimusten mukaisena. Merivoimat ja ilmavoimat ovat säädelleet vuoden aikana alueellisen koskemattomuuden valvonta- ja torjuntavalmiutta. Maavoimat ja Rajavartiolaitos ovat tukeneet merivoimia.

Pääesikunta on aluevalvontaviranomaisena ratkaissut sille kuuluvat aluevalvonta- ja ilmailulain mukaiset lupa-asiat.

Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Puolustusvoimat kykenee kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjumaan sotilaallisen voiman käyttöä puolustussuunnitelman mukaisesti

Puolustusvoimat kykenee muodostamaan painopisteen kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Painopisteet kyetään muodostamaan suunnitelmien mukaisesti ja toimeenpanokyky on tarkastettu tarvittavilta osin.

Puolustusvoimilla on valmius tukea muita viranomaisia.

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Virka-aputoiminta ja -valmius on toteutunut suunnitellulla tavalla ohjeiden mukaisesti. Viranomaisilta saadun palautteen perusteella Puolustusvoimien antama virka-apu on ollut merkityksellistä ja ratkaisevan tärkeää. Yhteistoimintaa on kehitetty Poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

Puolustusvoimilla on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen.

Arvio: tavoite on osin toteutunut (3).

Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen lakimuutoksen käytännön vaikutusten ja toimenpiteiden suunnittelua jatkettiin ja osin käynnistettiin vuoden 2018 aikana. Pääesikunta käynnisti vuonna 2017 laaditun skenaarioselvityksen perusteella kansainvälinen apu -työn jalkauttamisen tarkemman suunnittelun, johon kevään 2018 aikana osallistuivat puolustushaarat, Maanpuolustuskorkeakoulu ja Pääesikunnan alaiset laitokset

Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Puolustusvoimat on toteuttanut kriisinhallintaoperaatiot poliittisen ohjauksen mukaisesti sekä suunnitellut ja toteuttanut sotilaalliseen kriisinhallintaan liittyvät muutokset. Nopean toiminnan joukkojen valmiusvuoroihin on osallistuttu poliittisen ohjauksen mukaisesti. Lisäksi on valmisteltu pyydytyt kaksi kokonaisvaltaisesti kriisinhallintaa käsittelevää sotilaallista neuvoa poliittiselle johdolle ja kehitetty kriisinhallinnan joukkorekisterin järjestelmää.

Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin

Arvio: tavoite on saavutettu (4).

Osallistumisvalmius uusiin operaatioihin on ylläpidetty.

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskykyiset joukot ja järjestelmät, joilla lakiin perustuvia tehtäviä toteutetaan. Alla on esitetty keskeisimpien tuotosten ja tuotteiden tunnuslukuja.

Tuotosten tunnuslukuja ja seurantakohteita

Tuotokset	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 671	20 323	20 154
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset ja muut maasto- vuorokaudet (lkm)	35	37	34
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 443	18 135	17 616
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	8,0	7,9	6,3
HN-lentotunnit (lkm)	8 797	8 797	8 902
NH90-lentotunnit (lkm)	1 666	1 679	1 842
Alusvuorokaudet (lkm)	1 215	1 204	1 312

Puolustusvoimat ylläpiti pääosin suunnitellun toiminnan tason. Koulutettujen varusmiesten määrän tavoitetasoa ei täysin saavutettu, koska kutsuntatarkastuksen jälkeen ennakoitua useammalla palvelukseen määrättyllä terveydentilassa oli tapahtunut muutoksia, jotka havaittiin vasta tulotarkastuksessa. Tähän poistumaan Puolustusvoimat ei voi vaikuttaa.

Koulutettujen reserviläisten tavoitetasoa ei täysin saavutettu korkeamman poistuman takia. Muutos kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten prosenttiosuudessa sodan ajan joukoista johtuu puolustuselonteon mukaisesta sodan ajan joukkojen kokonaismäärän kasvusta.

Lentotuntien määrää lisättiin vuonna 2018 siten, että ilmavoimien pääkalustolla lennettiin noin 100 tuntia ja helikopterikalustolla lähes 200 tuntia edellisvuosia enemmän.

Laadunhallinta	2016 toteuma	2017 toteuma	2018 toteuma
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,4	2,5	2,4
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1–5, varusmiesten loppu- kysely)	4,2	4,2	4,2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1–5, reserviläis- kysely)	4,1	4,0	4,1

Arviointien ja kerätyn palautteen perusteella niin varusmiesten kuin reservin koulutus on onnistunut vähintään tavoitteiden mukaisesti.

1.3. Vaikuttavuus

Puolustusvoimille ei ole asetettu vaikuttavuuden tulostavoitteita. Puolustusvoimille asetetut, edellä mainitut, toiminnallisen tuloksellisuuden tulostavoitteet edistävät hallinnonalalle esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista.

1.3.1. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Puolustusministeriö ei ole asettanut siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuutta koskevia tulostavoitteita.

1.4. Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1. Toiminnan tuottavuus

Toiminnalliset tulostavoitteet	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Toteuma 2018
<i>Tuottavuus</i>				
Koulutetut varusmiehet/varusmies- palvelukseen tulleet (%)	84	85	85	84
Pääesikunnan, puolustushaarojen ja aluetoimistojen henkilötö- vuosimäärä/puolustusvoimien henkilötövuosimäärä (%)	12	12	12	12
Kouluttajien määrä / koulutusjouk- kue (lkm)	2,4	2,5	2,5	2,4
<i>Kannattavuus</i>				
Maksuperustelain mukaisen mak- sullisen toiminnan kustannus- vastaavuus-% on vähintään	101	104	105	104

1.4.2. Toiminnan taloudellisuus

Taloudellisuuden tunnusluvut	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Toteuma 2018
Varusmiespäivän hinta (euroa)	48	46	48	45
Reserviläispäivän hinta (euroa)	147	162	160	157

Hinnat on määritetty kassamenoperusteisesti.

Jäljempänä on esitetty tulosaluekohtainen kustannustieto. Tulosaluekohtainen kustannustieto on muodostettu vyöryttämällä tukitoimintojen kustannukset tulosalueille. Tukitoimintojen kustannuksiin sisältyvät muun muassa yleishallinnon, kuljettamisen sekä kiinteistöhallinnon kustannukset. Vyörytysajureina käytetään henkilötyövuosia, tilakulujakaumaa, nettokulujakaumaa ja vakiovyörytystä. Vyörytettävästä aineistosta on suodatettu pois Puolustusvoimien sisäiset erät.

	2015 *	2016	2017	2018
	(1 000 euroa)	(1 000 euroa)	(1 000 euroa)	(1 000 euroa)
Pääesikunta ja alaiset laitokset sekä MPKK				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	38 369	22 092	28 079	31 195
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	51 832	22 389	25 939	30 454
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	10 943	14 436	3 181	11 780
Palkatun henkilöstön koulutus	34 282	32 441	27 287	30 645
Materiaalinen valmius	25 343	57 687	4 082	19 706
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	7 999	5 937	5 905	6 753
Tilannekuva	117 893	59 492	61 178	68 536
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	22 958	14 350	17 154	21 021
Yhteensä	309 619	228 824	172 805	220 089
Merivoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	8 014	9 030	8 928	9 104
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	2 813	2 738	2 338	2 151
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	34 251	33 252	31 306	29 810
Palkatun henkilöstön koulutus	9 975	10 947	11 356	11 862
Materiaalinen valmius	44 995	41 096	40 950	42 246
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	3 342	3 364	3 238	3 444
Tilannekuva	15 857	16 046	14 650	14 876
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	4 308	6 990	3 850	4 863
Yhteensä	123 555	123 463	116 616	118 356
Ilmavoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	9 986	11 136	13 485	17 182
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	850	980	1 138	2 071
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	15 897	16 986	17 391	16 789
Palkatun henkilöstön koulutus	15 007	14 489	14 606	14 519
Materiaalinen valmius	92 372	90 325	85 690	85 441
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	2 746	2 824	2 847	3 282
Tilannekuva	39 031	39 194	36 400	34 987
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	1 542	1 262	1 845	5 113
Yhteensä	177 431	177 195	173 403	179 384
Maavoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	18 808	21 335	21 174	21 874
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	7 715	8 324	8 099	7 932
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	239 593	230 396	219 272	214 547
Palkatun henkilöstön koulutus	42 424	42 812	44 134	46 016
Materiaalinen valmius	42 379	49 761	47 500	47 483
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	13 135	12 709	12 920	13 231
Tilannekuva	25 137	23 894	23 020	24 486
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	76 781	82 061	99 330	94 003
Yhteensä	465 971	471 291	475 449	469 572
Logistiikkalaitos				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	16 917	25 512	28 938	27 476
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	9 840	16 434	25 195	28 970
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	134 075	167 564	101 116	133 137
Palkatun henkilöstön koulutus	15 907	22 693	26 602	21 745
Materiaalinen valmius	835 734	872 284	852 905	984 567
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	1 240	1 680	1 394	1 504
Tilannekuva	31 158	42 901	46 971	42 359
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	39 946	16 012	14 148	15 143
Yhteensä	1 084 816	1 165 080	1 097 268	1 254 901
Puolustusvoimat yhteensä	2 161 393	2 165 854	2 035 541	2 242 302

* Vertailuvuodessa 2015 on mukana rahoitustuotot ja satunnaiset tuotot yhteensä noin 4,5 milj. euroa.

1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA MAKSUPERUSTELAIN MUKAISISTA SUORITTEISTA (1 000 EUROA)

	2018 (tot)	2018 (tavoite)	2017 (tot)	2016 (tot)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	1 818	1 958	2 080	1 815
- maksullisen toiminnan muut tuotot	15 789	16 501	15 994	16 477
Tuotot yhteensä	17 607	18 459	18 074	18 291
KUSTANNUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	78	92	82	92
- henkilöstökustannukset	706	680	788	578
- vuokrat	9 216	8 910	9 095	8 552
- palvelujen ostot	6 570	6 720	7 079	7 521
- muut erilliskustannukset	134	125	110	93
Erilliskustannukset yhteensä	16 704	16 527	17 154	16 836
KÄYTTÖJÄÄMÄ	903	1 932	921	1 455
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	118	466	134	549
- poistot	24	81	27	110
- korot	0	0	0	1
- muut yhteiskustannukset	118	462	134	549
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	259	1 009	295	1 208
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 962	17 536	17 449	18 045
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	644	923	626	247
Kustannusvastaavuus-%	104 %	105 %	104 %	101 %

Puolustusministeriön hallinnonalan maksupolitiikasta ja maksullisista suoritteista annettujen puolustusministeriön asetusten soveltamisohjeen (FI.PLM.2016-6564, 228/20.99.00/2016) mukaisesti strategiselle kumppanille tuotettavat suoritteet hinnoitellaan ao. kumppanuussopimuksen mukaisesti. Edellä mainitusta aiheutuen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman yhteiskustannusten laskennassa on jätetty huomiotta strategisten kumppaneiden osuus. Kustannusvastaavuuslaskelmalla esitettävistä maksuperustelain mukaisista suoritteista kumppanuussopimuksen mukaista hinnoittelua käytetään Leijona Catering Oy:n sekä Millog Oy:n kanssa tehtyjen toimitilojen vuokrasopimusten osalta. Vuoden 2016 yhteiskustannuksiin sisältyy vielä osuus strategisille kumppaneille tuotettavista suoritteista. Muutoin yhteiskustannusten laskentaperusteet ovat pysyneet muuttumattomina vertailuvuosien välillä.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA MAKSUPERUSTELAIN MUKAISISTA MUISTA SUORITTEISTA HINTATUETTUIJEN SUORITTEIDEN OSALTA (1 000 EUROA)

	2018 (tot)	2018 (tavoite)	2017 (tot)	2016 (tot)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	0	0	0	0
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	0
Tuotot yhteensä	0	0	0	0
KUSTANNUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	9	20	23	22
- henkilöstökustannukset	15	40	33	38
- vuokrat	0	0	0	0
- palvelujen ostot	70	90	86	110
- muut erilliskustannukset	0	5	5	5
Erilliskustannukset yhteensä	94	155	146	175
KÄYTTÖJÄÄMÄ				-175
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	0	0	0	0
- poistot	0	0	0	0
- korot	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	94	155	146	175
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	-94	-155	-146	-175
Kustannusvastaavuus-%	0 %	0 %	0 %	0 %
 Maksuperustelain 7.1 §:ssä tarkoitettu muiden suoritteiden hintatuk				
- myönnetty talousarviossa	155	155	155	155
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	29	0	20	40
- käytetty yhteensä	94	0	146	175
Kustannusvastaavuus-% käytetyn hintatuen jälkeen	103 %	104 %	103 %	100 %

1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteinen toiminta on vähäistä. Kyseinen toiminta kohdistuu pääasiassa Maanpuolustuskorkeakoulun hankkeisiin, joita on käynnissä muun muassa Suomen Akatemian kanssa.

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Tuotokset	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tavoite 2018	Toteuma 2018
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	35	32	30	30
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 443	18 135	18 000	17 616
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset / SA -joukkoihin sijoitetut (%)	8,0	7,9	6,4	6,3
HN lentotunnit (lkm)	8 797	8 797	9 000	8 902
NH-90 lentotunnit (lkm)	1 666	1 679	1 840	1 842
Taistelualus IA valmiusvuorokaudet (lkm)	1 215	1 204	1 300	1 312

Joukkojen suorituskykyä on kehitetty suunnitelmien mukaisesti ja koulutuksessa on saavutettu asetetut tavoitteet.

HN-monitoimihävittäjien ja NH-helikoptereiden lentotuntien määrää kyettiin lisäämään vuodeksi 2018 edellisen vuoden tasosta.

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Toisen lakisääteisen tehtävänsä perusteella Puolustusvoimat palvelee yhteiskuntaa kaikkina aikoina. Virka-aputoiminta ja -valmius on toteutunut suunnitellulla tavalla käyttöönotetun ohjeen mukaisesti. Viranomaisilta saadun palautteen perusteella Puolustusvoimien antama virka-apu on ollut merkityksellistä ja tärkeää.

Puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia antamalla virka-apua ja toteuttamalla muita virka-apuun rinnasteisia tukitehtäviä. Yhteensä virka-aputehtäviä toteutettiin 563 kertaa (500 kertaa v.2017; 591 kertaa v.2016; 542 kertaa v.2015). Virka-avun määrä on ollut edellisten vuosien tasolla. Vuonna 2018 helikopterivirka-avun määrä kaksinkertaistui aikaisempiin vuosiin verrattuna pääasiassa useiden maastopalojen sammutustehtävien takia. Puolustusvoimat kykeni toteuttamaan kaikki sille osoitetut voimassa olevien säädösten mukaiset tukipyynnöt.

Tehtävistä pääosa (n. 71%) oli erilaisten räjähteiden raivaamistehtäviä. Puolustusvoimat on ylläpitänyt öljyntorjuntavalmiuden yhteistoimintasopimuksen (SYKE) mukaisesti keskeytyksettä koko toimintavuoden. Helikopterien virka-apu- ja pelastuspalvelupäivystystä NH90 - kalustolla jatkettiin vuoden 2018 aikana. Lakisääteisten tehtävien lisäksi puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia ja muuta yhteiskuntaa omalla toiminnallaan mm. asiantuntijoilla ja lainaamalla kalustoaan muille viranomaisille.

Varusmiesten loppukyselyllä hankitaan tietoa kotiutuvan saapumiserän subjektiivisista käsityksistä varusmieskoulutuksen toimeenpanosta puolustusvoimien koulutusta antavissa hallintoyksiköissä. Varusmies vastaa loppukyselyyn oman subjektiivisen mielikuvansa ja sen hetkisen tunnepohjansa perusteella. Loppukyselyn tuloksia vertaamalla voidaan seurata koulutuskulttuurin kehittymistä ja koulutusjärjestelyjen mielekkyyttä sekä tehokkuutta varusmiespalveluksen aikana varusmiehen näkökulmasta. Loppukyselyssä annettu palaute ei kuvaa joukkotuotantoujoukkojen koulutustasoa tai suorituskykyä sodassa. Puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa määritetyt puolustushaarojen loppukyselyiden tavoitteet saavutettiin. Tulokset ovat aikasarjan parhaat. Varusmiesten loppukyselyn summamuuttujissa on ollut jatkuva myönteinen trendi viime vuosien aikana.

Reserviläiskyselyllä arvioidaan kertausharjoituksessa, Puolustusvoimien vapaaehtoisessa harjoituksessa ja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilatessa koulutuksessa reserviläisten käsityksiä maanpuolustustahdosta, henkilökohtaisesta motivaatiosta, koulutuksen laadusta ja vaikuttavuudesta, koulutuksen tavoitteista ja saadusta palautteesta, koulutustapahtuman järjestelyistä, fyysisestä ja henkisestä toimintakyvystä, joukon kiinteydestä, käsitykset reserviläisistä ja Puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä kouluttajina sekä käsitykset joukon poikkeusolojen johtajista. Tulosten perusteella harjoituksissa käyneet reserviläiset ovat pääosin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen ja koulutusten järjestäjiin koulutustyyppistä tai järjestäjästä riippumatta.

Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit on toteuttanut käsketyn kurssitoiminnan korkeatasoisesti. Vuonna 2018 järjestettiin neljä valtakunnallista maanpuolustuskurssia. Kursseille osallistui kaikkiaan 549 kurssitettavaa (632 vuonna 2017). Yhteensä vuonna 2018 oli 3 390 kurssipäivää (3 593 päivää vuonna 2017). Merkittävää muutosta edellisvuosien palautteiden korkeaan tasoon

ei ole havaittavissa. Pääkurssien palautekeskiarvo oli erittäin hyvällä tasolla (4,6 asteikolla 1-5).

Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto on avoin ja julkinen sotatieteellinen yliopisto-kirjasto sekä alansa ainoa kotimainen erikoiskirjasto. Kirjaston tärkeimmät siviilikäyttäjäryhmät ovat muiden korkeakoulujen tutkijat sekä opiskelijat, tiedotusvälineiden, valtionhallinnon ja kulttuurialan edustajat sekä sotahistorian tutkijat ja harrastajat. Kirjasto tarjoaa siviiliasiakkaille lainaus-, kauko- ja tietopalvelua, esittelyjä ja opastuksia sekä erilaisia digitaalisia palveluja. Kirjasto saa avointa kirjallista palautetta sekä MPKK:n vakioituista kausipalautekyselyistä että kirjaston itsensä tekemistä asiakaskyselyistä. Avoin palaute on ollut pääsääntöisesti erittäin myönteistä.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Puolustusvoimien henkilöstön määrän ja laadun kehittämistä on jatkettu vuoden 2018 aikana tehtävien, tavoitteiden ja resurssien määrittämissä puitteissa. Suunnittelun perustana on ollut puolustusvoimauudistuksen mukainen sodan ajan joukkojen henkilöstötarve. Puolustusvoimien tehtäväkoonpanossa on vuonna 2018 noin 12 000 tehtävää, joista sotilastehtäviä on noin 8 000 ja siviilitehtäviä noin 4 000.

Puolustusvoimien henkilöstömäärä oli vuoden 2018 lopussa 12 053. Puolustusvoimien toimintamenoilla palkatun henkilöstön henkilötövuosia kertyi vuonna 2018 yhteensä 11 833 henkilötövuotta.

Puolustusvoimien henkilöstöstä oli sotilashenkilöstöä 66 % ja siviilihenkilöstöä 34 %. Henkilöstöstä oli miehiä 82 % ja naisia 18 %. Puolustusvoimien henkilöstön keski-ikä oli 42,0 vuotta. Yli 45-vuotiaiden osuus oli 43,5 %.

Työilmapiirikysely toteutettiin elo-syyskuussa ja siihen vastasi noin 80 % henkilöstöstä. Syksyn 2018 kyselyn tuloksista on nähtävissä, että Puolustusvoimien työilmapiiri on edelleen hyvällä tasolla. Korkeimmat keskiarvot saivat "me-henki" (4,3), "tieto tulostavoitteista" (4,2) ja "esimiestyö" (4,2).

Sairauspoissaolojen määrä henkilötövuosiin suhteutettuna laski edellisiin vuosiin verrattuna. Niitä oli 7,1 työpäivää (2017: 7,2; 2016: 7,6) henkilötövuotta kohden.

Tunnusluku	2016	2017	2018
Henkilöstömäärä ja muutos % ¹⁾	11 903 (-1,2 %)	11 940 (+0,3 %)	12 053 (+0,95%)
Henkilötyövuodet ²⁾	11 791 (Lisäksi työllisyys- varoin palkattujen htv:t 20 ja muut lisäksi 5.)	11 742 (Lisäksi työllisyys- varoin palkattujen htv:t 9 ja muut lisäksi 8.)	11 833 (Lisäksi työllisyys- varoin palkattujen htv:t 7 ja muut lisäksi 6.)
Keski-ikä	42,0	42,0	42,0
Ikäjakautuma	ks. kuvio	ks. kuvio	ks. kuvio
Koulutustaso ³⁾	-	-	5,2
Vakinaiset, määräaikaiset, lkm ja % ⁴⁾	Vakinaiset 10 355 (87,0%) Määräai- kaiset 1548 (13,0%) Miehet: 8386 (86,1%) ja 1352 (13,9%) Naiset: 1969 (90,9%) ja 196 (9,1%)	Vakinaiset 10 235 (85,7%) Määräai- kaiset 1 705 (14,3%) Miehet: 8 279 (84,7%) ja 1 498 (15,3%) Naiset: 1 986 (90,6%) ja 207 (9,4%)	Vakinaiset 10 091 (83,7%) Määräai- kaiset 1 962 (16,3%) Miehet: 8 153 (82,5%) ja 1 727 (17,5%) Naiset: 1 938 (89,2%) ja 235 (10,8%)
Työtyytyväisyysindeksi ⁵⁾	4,2	4,2	4,2
Vaihtuvuus (ulkoinen vaihtuvuus) ⁶⁾	9,5 %	9,96 %	9,5 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	0,1 %	0,18 %	0,12 %
Sairauspoissaolot, pv/htv	7,6	7,2	7,1

(1) Henkilöstömäärä sisältää palkatun henkilöstön, joka on toiminut kotimaan tehtävissä tai ulkomailla muissa kuin kriisinhallintatehtävissä ja joille on joulukuun aikana maksettu palkkaa. Henkilöstömäärä sisältää siis myös sopimussotilaat, työllisyysvaroin palkatut ja muut määräaikaiset.

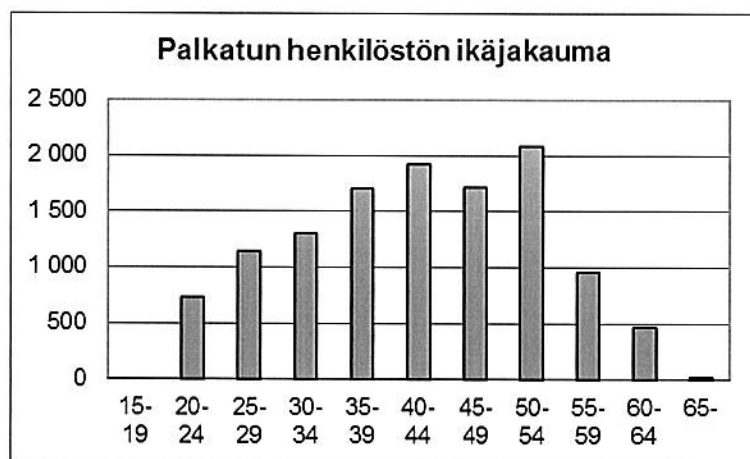
(2) Henkilötyövuodet sisältävät toimintamenoista maksetut henkilötyövuodet, ml. sopimussotilaat. Suluissa on lisäksi mainittu työllisyysvaroin palkatut, lahjoitusvaroin palkattujen henkilötyövuodet.

(3) Koulutustietoja ei ole tallennettu koko henkilöstölle järjestelmään, joten ne eivät ole raportoitavissa vuosilta 2016 - 2017.

(4) Kaikki määräaikaisissa viroissa tai tehtävissä toimivat (ml. henkilöt, joilla on taustavirka tai -tehtävä ja tukityöllistetyt).

(5) Työilmapiirikysely on toteutettu koko puolustusvoimissa 2016 - 2018. Työtyytyväisyysindeksi koostuu me-hengestä (indeksi 1-5).

(6) Tulovaihtuvuutta ei saatavilla. Ulkoinen vaihtuvuus sisältää myös sopimussotilaiden, työllisyysvaroin palkattujen ja harjoittelijoiden tiedot.

Kuvio 1. Ikäjakauma

1.7. Tilinpäätösanalyysi

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Puolustusvoimien keräämillä toiminnan tuotoilla (49,33 milj. euroa) katettiin 2,0 % toiminnan kuluista (2 429,98 milj. euroa) vuonna 2018. Toiminnan tuotot jakautuivat seuraaviin tuottoluokkiin: 1) maksullisen toiminnan tuotot 2,36 milj. euroa, 2) vuokrat ja käyttökorvaukset 23,33 milj. euroa, 3) muut toiminnan tuotot 23,64 milj. euroa. Puolustusvoimiin kertyvät tulot kattavat kaikesta tuloa tuottavasta toiminnasta aiheutuvat kustannukset pienellä voittomarginaalilla.

Puolustusvoimien sotilaallisen maanpuolustuksen talousarviorahoitus on vuonna 2018 koostunut "Puolustusvoimien toimintamenot" -momentista (mom. 27.10.01) ja puolustusmateriaalihankintamomenteista (mom. 27.10.18 ja 27.10.19). Puolustusvoimien sotilaallisen kriisinhallinnan talousarviorahoitus on vuonna 2018 koostunut ulkoasiainministeriön pääluokan "Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot" -momentista (mom. 24.10.20) ja puolustusministeriön pääluokan "Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot" -momentista (mom. 27.30.20).

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Talousarvioesityksessä tuloarviotilille 12.27.20 "Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista" arvioitiin kertyvän tuloa 18 000 euroa, joka oli myös Puolustusvoimien vuoden 2018 tilinpäätöksen toteuma. Vuoden 2018 talousarviossa tuloarviotilille 12.27.99 "Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot" arvioitiin kertyvän tuloa yhteensä koko hallinnonalalla 6 900 000 euroa. Puolustusvoimien tuloja momentille kertyi tilinpäätöksessä 7 382 174 euroa. Tuloarviotilille 12.24.99 "Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot" Puolustusvoimien tuloja kertyi 4 196 675 euroa vuonna 2018.

Menoarviotilit

Valtioneuvoston kanslia asetti Puolustusvoimien käyttöön 70 066 euroa momentin 23.01.03 "Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot" vuoden 2017 siirtomäärärahaa. Myönnetty määräraha käytettiin kokonaisuudessaan.

Varsinaisen talousarvion mukaisesti ulkoasiainministeriö osoitti Puolustusvoimille momentin 24.10.20 "Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot" määrärahaa 58,00 milj. euroa niin, että momentin määräraha jakautui yhdelletoista eri käyttökohteelle momentin alajaottelujen mukaisesti. Vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa muutettiin momentin alajaottelujen keskinäisiä määrärahasuhteita. Toisessa lisätalousarviossa momentille ei esitetty muutoksia. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2017 oli 8,24 milj. euroa. Vuonna 2018 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 66,24 milj. euroa. Momentin 24.10.20 vuoden 2018 tilinpäätöstoteuma oli 49,45 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 16,79 milj. euroa.

Puolustusministeriö osoitti Puolustusvoimille varsinaisen talousarvion mukaisesti momentin 27.01.21 "Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha" määrärahaa 2,20 milj. euroa. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2017 oli 1,24 milj. euroa, jolloin vuonna 2018 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli 3,44 milj. euroa. Momentin 27.01.21 vuoden 2018 tilinpäätöstoteuma oli 2,19 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 1,25 milj. euroa.

Puolustusministeriön hallinnonalalle osoitettiin varsinaisessa talousarviossa momentin 27.01.29 "Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot" määrärahaa yhteensä 372,02 milj. euroa. Momentin 27.01.29 Puolustusvoimien vuoden 2018 tilinpäätöstoteuma oli 275,42 milj. euroa.

Vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa myönnettiin momentille 27.10.01 "Puolustusvoimien toimintamenot" nettobudjetoitua määrärahaa 1 941,23 milj. euroa. Ensimmäisessä lisätalousarviossa momentilta vähennettiin määrärahaa 3,53 milj. euroa, jolloin Puolustusvoimilla oli kyseistä määrärahaa 1 937,70 milj. euroa. Vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa momentille myönnettiin lisää määrärahaa 1,42 milj. euroa. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2017 oli 188,02 milj. euroa, jolloin vuonna 2018 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 2 127,15 milj. euroa. Momentin tilinpäätöstoteuma oli 1 896,70 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 228,89 milj. euroa eli 11 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista. Momentin 27.10.01 vuodelta 2017 siirtyneitä määrärahoja peruutettiin 1 560 000 euroa.

Vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa myönnettiin momentille 27.10.18 "Puolustusmateriaalihankinnat" määrärahaa 478,10 milj. euroa. Puolustusvoimille myönnettiin ensimmäisessä lisätalousarviossa lisää määrärahaa 20,00 milj. euroa ja vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa lisää määrärahaa myönnettiin 27,74 milj. euroa. Puolustusministeriö siirsi 2.11.2018 tehdyllä tilijaottelun muutoksella momentille 27.10.01 "Puolustusvoimien toimintamenot" puolustusministeriön käyttöön osoitetun puolustusmateriaalihankkeiden ulkoiseen laadunvarmistukseen tarkoitetun määrärahan 0,50 milj. euroa käyttöönsä momentille 27.10.18 "Puolustusmateriaalihankinnat". Näin ollen Puolustusvoimille oli myönnetty kuluvan vuoden määrärahaa yhteensä 525,34 milj. euroa. Momentin siirtyvä erä oli 398,25 milj. euroa, jolloin vuonna 2018 käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 923,59 milj. euroa. Määrärahojen käyttö oli 513,01 milj. euroa, ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 390,44 milj. euroa, eli 42 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista. Momentin 27.10.18. vuodelta 2016 siirtyneitä määrärahoja peruutettiin 20 143 000 euroa.

Vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa myönnettiin momentille 27.10.19 "Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi" määrärahaa 4,60 milj. euroa. Momentin siirtyvä erä oli 1,30 milj. euroa, jolloin vuonna 2018 käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 5,90 milj. euroa. Momentin 27.10.19 määrärahojen käyttö oli 3,56 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 2,34 milj. euroa, eli 40 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista.

Momentille 27.30.20 "Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot" myönnettiin 57,02 milj. euroa määrärahaa vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Ensimmäisessä lisätalousarviossa momentille myönnettiin lisää määrärahaa 1,36 milj. euroa, jolloin Puolustusvoimilla oli käytettävissä kyseistä määrärahaa 58,38 milj. euroa. Ensimmäisessä lisätalousarviossa muutettiin lisäksi momentin alajaottelujen keskinäisiä määrärahasuhteita. Momentin siirtyvä erä vuodelta 2017 oli 28,43 milj. euroa, jolloin vuonna 2018 käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 86,81 milj. euroa. Määrärahojen käyttö oli 54,70 milj. euroa ja vuodelle 2019 siirtyvä erä oli 32,11 milj. euroa, eli 37 prosenttia käytettävissä olevista määrärahoista.

1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö keräsi toiminnallaan vuonna 2018 tuottoja 49,3 milj. euroa, joka on noin 4,9 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2017 toiminnan tuotot.

Maksullisen toiminnan tuotot laskivat noin 0,5 milj. euroa (-16,4 %). Tuottojen lasku aiheutui osin siitä, että vuodelle 2018 ei kohdistunut laskutusta Suomen Turvalisuusverkko Oy:lle (STUVE) keskeneräisten sopimusvalmisteluiden vuoksi. Vuonna 2017 STUVE-laskutus muodosti noin 8 % maksullisen toiminnan tuotoista. Muilta osin maksullisen toiminnan tuotoissa tapahtui ainoastaan vähäisiä muutoksia, joiden voidaan katsoa aiheutuvan normaalista toiminnan vuosittaisesta vaihtelusta.

Perityt vuokrat ja käyttökorvaukset laskivat noin 2,1 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Muutos kohdistuu pääosin vuokratuottoihin ja johtuu pääasiassa palvelussuhdeasuntojen määrän vähentymisestä.

Muut toiminnan tuotot kasvoivat vuodesta 2017 noin 7,4 milj. euroa. Merkittävimmät tuottojen kasvuun vaikuttaneet tekijät olivat maanpuolustuskaluston myynnistä saatujen tulojen kasvu noin 8,2 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvun selittää ampumatarvikkeiden myynti Viron puolustusministeriölle.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulujen suurimmat ryhmät muodostuivat henkilöstökuluista, joiden määrä vuonna 2018 oli 862,5 milj. euroa (35,5 % toiminnan kuluista), palvelujen ostoista 705,1 milj. euroa (29,0 % toiminnan kuluista) sekä muista kuluista 334,6 milj. euroa (13,8 % toiminnan kuluista).

Henkilöstökulujen määrä kasvoi edellisestä vuodesta 41,7 milj. euroa eli 5,1 %. Virkasuhteisten henkilöiden varsinaisten palkkojen määrä kasvoi noin 11,4 milj. eurolla aiheutuen pääosin lisääntyneestä henkilöstömäärästä, 1.4.2018 tapahtuneesta yleiskorotuksesta ja 1.6.2018 voimaan astuneesta virastoerästä.

Virkasuhteisten työaikaperusteiset korvaukset laskivat 4,0 %:lla eli noin 1,0 milj. eurolla. Vastaavasti virkasuhteisten sotaharjoituskorvaukset laskivat 6,6 %:lla eli noin 2,1 milj. eurolla ja virkasuhteisten sotaharjoituspäivärahat laskivat 5,1 %:lla eli noin 0,5 milj. eurolla. Virkasuhteisten työaika- ja suoriteperusteisten korvausten määrän lasku aiheutui siitä, että työaika- ja suoriteperusteisiin korvauksiin kohdentui vuonna 2018 yhteensä 17 maksujaksoa, kun edelliseen vuoteen niitä kohdistui 18.

Työsuhdepalkat laskivat edellisestä vuodesta 1,2 milj. euroa eli 7,1 % aiheutuen henkilöstörakenteen muutoksesta.

Muut palkat ja palkkiot kokonaisuutena laskivat noin 0,7 milj. euroa eli 1,1 % edellisestä vuodesta. Tämä aiheutui pääasiassa paikalliskorotuksien kirjaamiseen käytettävän liikekirjanpidon tilin muutoksesta. Tämän takia vuoden 2018 paikalliskorotukset määrältään 1,2 milj. euroa eivät sisälly enää muihin palkkoihin ja palkkioihin sisältyviin tileihin. Kadettien ja varusmiesten päivärahat lisääntyivät yhteensä noin 0,5 milj. euroa.

Vuonna 2018 eläkemaksut laskivat kokonaisuutena edelliseen vuoteen verrattuna noin 10,6 milj. euroa eli 6,9 %. Työnantajan eläkemaksuprosentti laski edellisestä vuodesta 1,01 prosenttiyksikköä.

Lomapalkkavelan ja lomapalkkojen henkilösivukuluvelan muutuskirjauksia tehtiin noin 46,5 milj. eurolla vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kyseisiä kirjauksia tehtiin lomapalkkavelkaa laskevasti 1,8 milj. eurolla vuonna 2018 ja 48,3 milj. euroa vuonna 2017 aiheutuen keskeisesti virkaehtosopimukseen sisältyvän kilpailukyky-sopimuksen mukaisesta lomarahojen leikkauksesta vuonna 2017.

Palvelujen ostot kokonaisuutena lisääntyivät vuoteen 2017 verrattuna yhteensä

noin 9,5 milj. euroa eli 1,4 %. Palvelujen tililajeissa ostojen määrä on vähentynyt paitsi korjaus- ja kunnossapitopalveluissa sekä muissa palveluissa. Korjaus- ja kunnossapitopalveluiden kulut nousivat noin 4,7 milj. euroa eli 1,7 %. Merkittävimmät kulujen nousut kohdistuvat maanpuolustuskaluston korjaus- ja kunnossapitopalveluihin, jotka lisääntyivät noin 4,0 milj. euroa eli 3,3 %, sekä muiden koneiden ja laitteiden korjaus- ja kunnossapitopalveluihin, jotka lisääntyivät noin 4,2 milj. euroa eli 3,9 %. Merkittävä vähennys kohdistuu muiden rakennusten korjaus- ja kunnossapitopalveluihin, jotka laskivat noin 1,7 milj. euroa edellisestä vuodesta. Korjaus- ja kunnossapitopalveluiden vaihteluun vaikuttavat järjestelmien elinkaaren eri vaiheiden vuosivaihtelut ja tätä kautta korjaus- ja kunnossapitopalveluiden vuosittain kohdentuminen järjestelmille.

Suurin kasvu palveluiden ostoissa kohdistuu tililajiin muut palvelut, joiden kulut ovat kasvaneet yhteensä noin 12,1 milj. eurolla eli 4,9 %. Suhteellisesti eniten ovat kasvaneet ohjelmistojen kehittämis- ja räätälöintipalvelujen kulut noin 5,8 milj. eurolla eli 47,0 % sekä muut ulkopuoliset palvelut noin 4,5 milj. eurolla eli 47,7 %. Myös kuljetuspalveluissa on nähtävissä 3,0 milj. euron lisäys eli 28,7 %.

Tietotekniikka-alan asiantuntija- ja tutkimuspalvelujen kulut ovat laskeneet noin 2,3 milj. eurolla eli 29,0 %. Suorituskyvyn rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvät palvelujen hankinnat vaikuttavat osaltaan muiden palvelujen vuosittaisten kulujen vaihteluihin.

Muut kulut laskivat edellisestä vuodesta 114,0 milj. euroa eli 25,4 %. Laskua aiheuttaa erityisesti maanpuolustuskaluston kulujen lasku 118,9 milj. eurolla eli 30,6 %:lla vuodesta 2017. Tilikaudelle kohdistuviin maanpuolustuskaluston hankintoihin vaikuttavat hankkeiden etenemisestä ja maksuaikatauluista aiheutuvat suorituskyvyn rakentamisen vuosittaiset vaihtelut. Vuodelle 2017 kohdistui elektronisen sodankäynnin järjestelmien suuri hankinta, mikä vaikuttaa osaltaan kyseisten kulujen merkittävään vähenemiseen 66,4 milj. eurolla (82,9 %). Puolustustarvikkeiden ja niihin liittyvien palveluiden ostoja koskevan Foreign Military Sales (FMS) -sopimuksen maksusuorituksien kirjausmenettelyn mukaisesti kirjattiin muihin kuluihin vuonna 2018 kyseisten maksusuoritusten oikaisuna noin 32,4 milj. euroa.

Henkilöstön, varusmiesten ja reserviläisten matkakulut kokonaisuutena nousivat noin 1,5 milj. euroa vuoteen 2017 verrattuna noin 48,5 milj. euroon. Kasvun selittää henkilöstön kotimaan ja ulkomaan matkustuspalvelujen sekä päivärahojen lisääntyminen. Merkittävin kasvu koskee henkilöstön päivärahoja.

Aineita, tarvikkeita ja tavaroita koskevien kulujen määrä oli yhteensä noin 281,5 milj. euroa kasvaen edellisestä vuodesta 18,3 milj. euroa eli 6,9 %. Ostot tilikauden aikana kasvoivat noin 16,0 milj. euroa eli 6,0 %. Merkittävin osuus kasvusta (11,7 milj. euroa) kohdistuu vaatteiston ostoihin. Vuonna 2018 toteutui usea samanaikainen iso vaatetushankinta. Osittain kasvu aiheutuu vuonna 2017 tehtyjen nelivuotisten sopimusten toimitusten viivästymisestä, jolloin vuodelle 2018 kohdentui kaksi toimituserää. Vaihto-omaisuusvaraston muutoskirjauksia tehtiin vaihto-omaisuusvarastoa kasvattavasti 0,5 milj. eurolla, kun edellisenä vuonna vastaavia muutoskirjauksia tehtiin 2,8 milj. eurolla.

Vuokratulot olivat 199,4 milj. euroa kasvaen 1,2 milj. eurolla eli 0,6 %. Kasvu selittyy keskeisesti Senaatti-kiinteistölle maksettavien pääomavuokrien nousulla. Pääomavuokrat Senaatti-kiinteistöille nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,9 milj. eurolla eli 2,7 %. Vuokratuloja vähensi palvelussuhdeasuntojen vuotta 2017 alhaisemmasta määrästä aiheutunut asuntojen vuokrien lasku 1,1 milj. euroa.

Valmistus omaan käyttöön -kirjauksia tehtiin yhteensä noin 11,2 milj. euron edestä

liittyen pääosin keskeneräisiin aineellisiin käyttöomaisuushankintoihin. Lisäystä edellisen vuoden kirjauksiin oli noin 4,2 milj. euroa eli 61,0 %. Valmistus omaan käyttöön muutokset aiheutuvat pääosin suorituskyvyn rakentamisen vuosittaisista vaihteluista. Vuonna 2018 aktivoitiin keskeneräiseen käyttöomaisuuteen alkeis- ja peruslentokoulutusjärjestelmän kalustohankintoja 6,9 milj. euroa.

Käyttöomaisuuden poistot olivat 56,3 milj. euroa eli 19,4 % Puolustusvoimien käyttöomaisuuden määrästä. Poistot nousivat vuoteen 2017 verrattuna 0,6 milj. euroa eli 1,2 %. Poistot koneista ja laitteista kasvoivat 0,7 milj. euroa eli 1,5 % vuoteen 2017 verrattuna.

Sisäiset kulut kasvoivat edellisestä vuodesta noin 0,3 milj. euroa eli 14,5 % aiheutuen pääosin noin 0,4 milj. eurolla lisääntyneistä yhteistoiminnan kustannusten korvauksista.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot olivat 2,6 milj. euroa laskien edelliseen vuoteen verrattuna noin 6,8 milj. euroa. Muutos kohdistuu saamisten korkotuottoihin ja aiheutuu vertailuvuoden luvuissa näkyvästä yksittäisestä toimituksen viivästymisestä saadusta korkotuotosta.

Rahoituskulut olivat noin 0,04 milj. euroa vuonna 2018 laskien edellisvuodesta 44,7 %. Lasku johtuu pienentyneistä laskujen viivästyskoroista.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot olivat vuonna 2018 noin 1,9 milj. euroa niiden määrän noustessa edelliseen vuoteen verrattuna noin 0,5 milj. euroa. Satunnaiset tuotot muodostuvat keskeisesti toimitusten viivästymisestä maksetuista viivästyssakkotuotoista.

Satunnaisia kuluja oli 1,0 milj. euroa ja niiden määrä väheni vuodesta 2017 noin 0,4 milj. eurolla. Syy vähenemiseen on se, että työttömyysvakuutusmaksuja suoritettiin noin 0,4 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Siirtotalouden tuotot ja kulut

Siirtotalouden kuluihin kuuluvat maavoimien maksamat muut käyttötalouden kulut ulkomaille. Ne ovat vuonna 2018 nousseet edellisestä vuodesta 308,8 % (0,3 milj. euroa). Yksittäisenä tekijänä on siirtotalouden kuluihin purettu ennako (+0,2 milj. euroa).

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista

Vuoteen 2017 verrattuna perityt arvonlisäverot nousivat noin 24,2 milj. euroa eli 143,5 %. Nousu aiheutuu lähes kokonaan 1.1.2018 lukien voimaan astuneesta arvonlisäverolain muutoksesta, jossa EU:n tullialueen ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin arvonlisäverotus siirtyi Tullilta Verohallinnolle. Tämä aiheutti myös muutoksia maahantuontien arvonlisäveroja koskevaan kirjanpidolliseen käsitteilyyn, jossa kirjanpitoyksikkö kirjaa maahantuonnin arvonlisäverotuoton ja arvonlisäverokulun samassa yhteydessä. Vuonna 2017 maahantuonnin arvonlisäverot kirjattiin Tullin laskun perusteella arvonlisäverokuluihin.

Vuoteen 2017 verrattuna suoritettavat arvonlisäverot nousivat noin 4,9 milj. euroa eli 1,8 %. Nousu selittyy pääosin kasvaneilla maahantuonnin arvonlisäverokuluilla.

Vuoden 2018 kulujäämä

Tuotto- ja kululaskelman lopputulos osoittaa 2,6 mrd. euron kulujäämää, joka pieneni vuodesta 2017 noin 64,8 milj. euroa. Kulujäämän pienenemistä selittää keskeisesti toiminnan kulujen pieneneminen sekä perittyjen arvonlisäverojen kasvu.

1.7.4. Tase

Taseen loppusumma 1 082,2 milj. euroa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 126,6 milj. eurolla eli 13,3 %. Taseen loppusummasta käyttöomaisuuden osuus on 27 % (2017 29 %), vaihto-omaisuuden osuus 39 % (2017 44 %) ja rahoitusomaisuuden osuus 34 % (2017 27 %).

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Vuonna 2018 Puolustusvoimien käyttöomaisuuden kokonaismäärä oli 289,7 milj. euroa nousten edellisestä vuodesta 9,8 milj. eurolla eli 3,5 %. Käyttöomaisuus jakautui 94,5 % aineellisiin hyödykkeisiin (2017 93,1 %) ja 5,5 % aineettomiin hyödykkeisiin (2017 6,9 %). Aineellisten hyödykkeiden määrä on kasvanut 5,0 % ja aineettomien hyödykkeiden määrä laskenut 17,1 %.

Aineettomissa hyödykkeissä merkittävin muutos on aineettomien oikeuksien määrän väheneminen 3,1 milj. eurolla (17,5 %). Vähennys syntyi normaaleista poistoista uusien käyttöomaisuuden aktivointien puuttuessa.

Aineellisten hyödykkeiden arvo kasvoi 13,2 milj. euroa. Merkittävin kasvu kohdistui ennakkomaksujen ja keskeneräisten hankintojen ryhmään, joiden arvo kasvoi 9,0 milj. euroa. Suurin yksittäinen keskeneräisen käyttöomaisuuden aktivointi koski alkeis- ja peruslentokoulutusjärjestelmän kalustohankintoja. Myös koneiden ja laitteiden arvo kasvoi 3,5 milj. euroa suurimpana yksittäisenä tekijänä pyörätraktoreiden hankinta.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden määrän kasvu vuodesta 2017 on 116,8 milj. euroa (17,3 %) kohdistuen rahoitusomaisuuteen. Merkittävin tekijä tähän kasvuun on lyhytaikaisten saamisten määrän kasvu aiheutuen erityisesti lisääntyneistä ennakkomaksuista ja myyntisaamisista.

Ennakkomaksujen määrä oli 359,7 milj. euroa kasvaen edellisestä vuodesta 111,4 milj. euroa (44,9 %). Suurin osa ennakkomaksuista oli maanpuolustuskalustosta maksettuja hankintaennakoita sekä puolustustarvikkeiden ja niihin liittyvien palveluiden ostoja koskevan Foreign Military Sales (FMS) -sopimuksen mukaisia maksusuorituksia. Hankintaennakoiden määrä oli 276,6 milj. euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 81,5 milj. euroa (41,8 %). FMS-ennakkomaksujen määrä oli 75,3 milj. euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 32,4 milj. euroa (75,6 %).

Myyntisaamisten 113,7 %:n kasvu (5,2 milj. euroa) aiheutuu vuoden 2018 lopulla kirjatusta kahdesta suuresta myyntilaskusta, jotka olivat yhteensä 4,8 milj. euroa, sekä kirjanpidosta poistetusta 0,3 milj. euron aiheettomasta hyvityslaskusta.

Vaihto-omaisuuden määrä (420,2 milj. euroa) pysyi lähes ennallaan kasvaen 0,5 milj. euroa.

Oma pääoma

Taseen pääoman siirrot -erään tilinpäätöksessä siirretyt katteet, tyhjennykset, lähetteiden tili, hallinnan siirrot ja yhteishankinnoista aiheutuneet menonsiirrot olivat vuonna 2018 yhteismäärältään noin 2,75 mrd. euroa (2017 2,63 mrd. euroa). Kasvuun vaikuttivat suurimpana maksujen määrän lisääntyminen sekä lähetteiden tilille kirjattujen valuuttamääräisten tapahtumien lisääntyminen. Kun tilikauden kulu-

jäämä oli noin 2,61 mrd. euroa, alittavat pääoman siirtoihin menojen maksuista ja tulojen perimisestä kirjatut erät tilikauden tuottojen ja kulujen erotuksen 133,8 milj. eurolla. Valtion pääoma tilikauden 2018 lopussa oli 788,0 milj. euroa, jossa kasvua vuoteen 2017 verrattuna oli edellä mainittu 133,8 milj. euroa.

Vieras pääoma

Vuoteen 2017 verrattuna vieraan pääoman määrä väheni 7,2 milj. euroa. Ostovelat vähenivät vuonna 2018 edelliseen vuoteen verrattuna 14,3 milj. euroa eli 10,1 %. Laskua selittää osaltaan se, että vuoden vaihteessa ostoreskontraan kirjattujen laskujen määrä oli edellistä vuotta alhaisempi ja vastaavasti niitä kirjattiin edellistä vuotta enemmän siirtovelkoihin.

Edelleen tilittävät erät vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna noin 0,7 milj. euroa eli 3,3 %. Väheneminen aiheutui työnantajan eläkemaksuprosentin laskusta.

Siirtovelat kokonaisuutena kasvoivat 8,8 milj. euroa (7,4 %) 127,9 milj. euroon. Kasvu (10,6 milj. euroa) kohdentui muihin siirtovelkoihin. Kasvua selittää keskeisesti ostolaskujen kirjaaminen ostoreskontran sijasta muiden siirtovelkoihin aiheutuen lähinnä toimitusten vastaanottojen puuttumisesta.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Puolustusvoimien johto vastaa siitä, että puolustusvoimissa toteutetaan talouden ja toiminnan laajuuteen sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset sisäisen valvonnan menettelyt, joilla varmistetaan talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä johtamisen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta.

Sisäisen valvonnan vastuut on sisällytetty puolustusvoimien hallinnollisiin määräyksiin ja hallintoyksiköiden työjärjestyksiin. Hallintoyksiköt ovat sisällyttäneet sisäisen valvonnan vaatimuksia omiin toimintakäskyihinsä ja suunnitelmiinsa.

Sisäinen tarkastus toteutti Puolustusvoimien johdon lakisääteistä valvontavelvollisuutta ja selvitti sisäisen valvonnan riittävyttä ja asianmukaisuutta Pääesikunnan päällikön hyväksymän vuosisuunnitelman mukaisesti. Sisäisten tarkastusten painopiste raportointijakson aikana oli suorituskyvyn rakentamisen ja ylläpidon sekä palvelutoiminnan tukemisessa. Toteutetuissa tarkastuksissa arvioitiin myös hallinnollisten perustehtävien sisäisen valvonnan riittävyttä ja asianmukaisuutta. Sisäinen tarkastus arvioi, että Puolustusvoimien sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tyydyttävällä tasolla. Kehittämiskohteeksi vuoden 2018 tarkastuksista voidaan nostaa riskiperusteisen systemaattisen sisäisen valvonnan dokumentointi. Pääesikunnan oikeudellinen osasto suoritti laillisuusvalvontaa. Pääesikunnan laitoksia ohjaavat osastot toteuttivat alaisensa laitoksen ohjausta ja valvontaa. Vuoden aikana suoritettiin suunnitelman mukaisia tarkastuksia Puolustusvoimien Palvelukeskukseen ja Tiedustelulaitokseen.

Tietosuojaan suunnitteluryhmä aloitti toimintansa. Tietoturvallisuuden ja tietosuojaan verkkokoulutukset toteutettiin itseopiskeluna ja niiden suorittaminen valvottiin esimiestoimenpitein. Tietoturvallisuuden alueella toimitettiin tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän mukaisesti. Tähän sisältyvän vuosikellon mukaan toteutettiin erilaisia tietoturvatyötoimenpiteitä, joista raportoitiin tietoturvallisuuden johtoryhmälle. Jatkuvuussuunnittelua jatkettiin ja laajennettiin kattamaan useampia tietojärjestelmiä.

Normi tietojärjestelmäselosteista päivitettiin sekä annettiin käsky päivittää selosteet vuoden 2018 aikana.

Riskienhallinnassa kartoitettiin uusia ratkaisuja riskien arviointiin ja toimenpiteiden seurantaan. Turvallisuuden toimialalla tehtiin riskikartoitus, joka kattoi turvallisuuden alatoimialat. Tietoturvallisuuden riskit kartoitettiin erityisen laajasti ja käsiteltiin tietoturvallisuuden suunnitteluryhmässä.

Taloustoimialan sisäisen valvonnan painopistealueita olivat maksuaikakorttien käyttöä ohjaavan normin noudattaminen ja raportointi, maksullisen toiminnan suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kohdentaminen sekä käteisvarojen (etukäteisvarat ja kassat) hallinnoinnin asianmukaisuus. Sisäistä valvontaa suoritettiin vuonna 2018 sekä toiminnan yhteydessä että erillisillä valvontatoimenpiteillä organisaation eri tasoilla. Taloustoimialan riskit arvioitiin ja määritettiin toimenpiteet merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Maksuaikakorttien käyttöä ohjaavan normin noudattamista ja raportointia valvottiin tarkastamalla mm. maksuaikakorttien käyttösitoumuslomakkeita, käyttörajojen ja käteisnosto-oikeuksien asianmukaisuutta, maksuaikakorttien käyttöä yksityismenoihin, maksuaikakortti- ja matkatiliostojen kohdentamista sekä maksuaikakorttien käyttöä muihin kuin matkustuskuluihin. Maksuaikakortteja käytettiin vuonna 2018 pääosin määräysten mukaisesti. Maksullisen toiminnan suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kohdentamista valvottiin tilikauden aikana sekä välitilinpäätöksen yhteydessä. Loppukäyttäjille järjestettiin koulutusta ja hallintoyksiköitä tuettiin maksullisen toiminnan kirjausten oikeellisuuden varmistamiseksi.

Henkilökunnalle, mukaan lukien kaikki esimiestasot, järjestettiin hyvän hallinnon koulutuksia. Kehittämiskohteena oli erityisesti esimiesten valvontavastuu esimiesroolissa toimivien alaistensa sisäisen valvonnan toimenpiteissä. Tämä huomioidaan tulevassa sisäisen valvonnan normin päivityksessä.

Hallintoyksiköt arvioivat omaa sisäistä valvontaansa ja riskienhallintaansa perustuen sisäisen valvonnan suppeaan arviointikehikkoon. Hallintoyksiköt arvioivat sisäisen valvonnan tilanteensa hyväksi ja antoivat omat lausumansa hallintoyksikön johdon katsauksissa.

Tehtyjen havaintojen, valvontojen ja tarkastusten perusteella voidaan todeta, että sisäinen valvonta on toteutunut pääosin hyvän hallintotavan ja talousarviolain mukaisesti.

1.9. Arviointien tulokset

VTV:n suorittama tilintarkastus kohdistuu Puolustusvoimien vuoden 2018 kirjanpitoon, minkä lisäksi tarkastuksessa seurataan aikaisempien tarkastavaintoihin perusteella tehtyjen toimenpiteiden toteutumista. Tarkastuskäynnit kohdistuivat ja kohdistuvat Pääesikuntaan, kaikkiin puolustushaaroihin, Puolustusvoimien logistiikkalaitokseen sekä Puolustusvoimien palvelukeskukseen. Tarkastuksiin liittyen suoritetaan myös järjestelmätarkastusta. Tilintarkastuskertomus julkaistaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen keväällä 2019.

Valtion palkkahallintoon kohdistuvan laillisuustarkastuksen tarkastuskäynnit Puolustusvoimien joukko-osastoihin jatkuivat vielä alkuvuonna 2018. Tarkastuskertomusta tästä valtion kaikkiin kirjanpitoyksiköihin kohdistuneesta tarkastuksesta ei ole vielä julkaistu.

Palvelukykyä on mitattu tavanomaisten käytänteiden mukaisesti. Kouluttavissa joukko-osastoissa sitä on tehty varusmiesten loppu- ja keskeyttämiskyselyillä. Palveluita tuottavat laitokset ovat toteuttaneet asiakaskyselyitä toiminnan ja palveluiden kehittämiseksi. Palvelukyky ja palveluiden laatu on palautteiden mukaan säilynyt edellisvuoden tasolla. Palvelutoiminnan kehittämiskohteita on tunnistettu muun muassa palveluntuottajien ohjeistuksen saatavuudessa ja laadussa. Puolustusvoimien hallintoyksiköissä itsearviointeja on jatkettu. Itsearviointien raportoinnin toimintamallia on kehitetty yhdenmukaisemmaksi.

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen toimintajärjestelmä on rakennettu ISO 9001:2015 vaatimusten mukaisesti. Inspecta Sertifiointi Oy myönsi Logistiikkalaitoksen toimintajärjestelmälle ISO 9001:2015 sertifikaatin 8.11.2016. Toimintajärjestelmän seuranta-auditoinnin tavoitteena oli varmistaa, että Logistiikkalaitoksen toimintajärjestelmä täyttää edelleen standardin ISO 9001:2015 vaatimukset. Seuranta-auditointi toteutettiin syyskuussa 2018, auditointikäyntien kohteina olivat Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta, Järjestelmäkeskus, 2. Logistiikkarykmentti ja Räjähdekeskus. Auditoinnissa todettiin yksi lievä poikkeama, jonka korjaavat toimenpiteet toteutettiin viipymättä ja pääauditoinnin hyväksyi ne 21.12.2018.

Maanpuolustuskorkeakoulu on toteuttanut vuoden 2018 aikana itsearvioinnit sekä opetuksen laadunarvioiteja omissa ainelaitoksissaan, Tykistökoulussa ja Kadettikoulussa. Kaikki kohteet arvioitiin kokonaisuudessaan hyvä laatu ja tulos -tasolle, Kadettikoulu erinomainen laatu ja tulos -tasolle.

Jääkäriprikaatilla on ISO14001:2015 Johtamisjärjestelmäsertifikaatti. Vuoden 2018 aikana Jääkäriprikaatin toimintaa on arvioitu ulkopuolisten laatuarvioitsijoiden kahdella eri seurantakäynnillä. DNV GL (Jorma Kamppari) suoritti auditoinnit 8.-9.3. ja 6.-7.9. sekä Sodankylässä että Rovaniemellä.

Porin prikaatin toimintakäskyn mukaisesti ISO 14001 mukaisen ympäristöjärjestelmän katselmointi toteutettiin 5.-6.3. sekä 15.-18.10.2018 Det Norske Veritaksen (DNV) toimesta. Korjaavat toimenpiteet on käsketty.

1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Puolustusvoimissa ei ole todettu vuoden 2018 aikana merkittäviä talouteen tai omaisuuteen liittyviä väärinkäytöksiä tai väärinkäytösepäilyjä. Väärinkäytöksiä tai niiden epäilyjä on ilmoitettu yhdeksän kappaletta, joista kolme liittyy taisteluvälinemateriaaliin. Kolme tapausta liittyy elintarvikkeiden ja varustemateriaalin myyntiin. Loput yksittäiset tapaukset liittyvät ajoneuvon ja kaluston käyttöön yksityisiin tarkoituksiin sekä virkamatkamääräyksen vastaiseen matkustamiseen. Yksi tapaus on käsitelty loppuun ja yksi on kurinpitoesimiehellä. Kolme tapausta on edennyt syyteharkintaan ja loppujen osalta esitutkinta on vielä kesken. Tapausten taloudelliset intressit ovat muutamasta kymmenestä reiluun tuhanteen euroon.

Vuoden 2015 aikana havaitut väärinkäytösepäilyt on käsitelty loppuun. Keskeneräiset vuoden 2016 aikana havaitut väärinkäytökset ovat syyteharkinnassa sekä oikeuskäsittelyissä käräjä- ja hovioikeuksissa. Vuonna 2017 havaitusta väärinkäytösepäilyistä kolme on kesken joko kurinpitoesimiehellä tai syyteharkinnassa, minkä lisäksi yhden tapauksen osalta käräjäoikeuden tuomiosta on valitettu hovioikeuteen.

27. Puolustusministeriön hallinnonsala										
27.01.01. Puolustuministeriön toimintamenot (neutob) (enn 2 v)	2 721 723 358,16	2 805 094 083	2 265 134 387,78	539 958 748,52	2 805 093 136,30	947,15	617 241 183,39	3 146 888 183,39	2 470 168 051,80	655 017 131,59
27.01.01.2. Muut toimintamenot (KPY)	400 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
27.01.01.2.1. Muut toimintamenot (KPY)	400 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
27.01.21. Puolustuministeriön hallinnonsalan tuotavuuksimäärä (enn 2v)	2 130 000,00	2 200 000	951 823,85	1 248 176,15	2 200 000,00	0,00	1 236 059,30	3 436 093,30	2 187 923,15	1 248 176,15
27.01.29. Puolustuministeriön hallinnonsalan avoimien palvelusten (A)	254 796 099,09	275 417 083	275 417 083,45	275 417 083,45	275 417 083,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
27.10.01. Puolustavien toimintamenot (neutob) (enn 2v)	1 903 089 000,00	1 939 124 000	1 710 238 909,96	228 885 090,04	1 939 124 000,00	0,00	188 024 078,76	2 127 148 078,76	1 896 702 988,72	228 885 090,04
27.10.01.1. Kuntien menot	249 807 000,00	263 000 000	258 083 666,64	4 916 333,36	263 000 000,00	0,00	858 336,44	263 838 336,44	258 942 203,08	4 916 333,36
27.10.01.2. Puolustavien toiminnallista tarpeita aiheuttavien palvelusohjelmien ja palvelusohjelmien maksaminen (EK) (ennintään)	1 000 000,00	1 600 000	957 570,28	642 429,72	1 600 000,00	0,00	675 740,39	2 275 740,39	1 633 310,67	642 429,72
27.10.01.3. Sotainvalidiille ja sotaveteraanille, maanpuolustajille, partiotoimintaan sekä merkitäville urheilupaikatuille suoritettavien liiketoimittajien perustien huuotteluun maksettavien toiminnan hintojen alentamisen (EK) (ennintään)	155 000,00	155 000	64 952,69	90 047,31	155 000,00	0,00	29 000,00	184 000,00	93 952,69	90 047,31
27.10.01.6. Valtuuden käyttöön liittyviä sitoumuksia ja sopimuksia aiheuttavat valtion menot	256 780 000,00	289 778 000	196 306 145,15	93 471 854,85	289 778 000,00	0,00	65 267 571,15	355 045 571,15	260 013 716,30	93 471 854,85
27.10.01.6.26. Perustentokotit YN - kalustella - tilaavaltu (KPY)	3 502 000,00	2 424 000	2 424 000,00	0,00	2 424 000,00	0,00	116,00	2 424 116,00	2 424 116,00	0,00
27.10.01.6.33. Puolustavien lopettajien 2013 (PYLOG 2013) - tilaavaltu (KPY)	9 750 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	2 355 416,36	2 355 416,36	1 176 416,36	0,00
27.10.01.6.35. KASJ-järjestelmän ylläpito - tilaavaltu (KPY)	3 000 000,00	3 000 000	2 113 682,00	886 318,00	3 000 000,00	0,00	739 126,00	3 739 126,00	2 852 808,00	886 318,00
27.10.01.6.36. Vuoden 2015 toimintamenojen tilaavaltu (KPY)	31 638 000,00	10 207 000	5 302 227,54	4 904 772,46	10 207 000,00	0,00	15 004 255,22	25 211 255,22	20 007 482,76	4 904 772,46
27.10.01.6.37. Kuntalaajien kumppanuus (Millo) - tilaavaltu (KPY)	97 214 000,00	95 559 000	87 595 750,00	7 963 250,00	95 559 000,00	0,00	8 101 166,59	103 660 166,59	95 696 916,59	7 963 250,00
27.10.01.6.38. Alkuis- ja perustentokotien koulutusjärjestelmän harjoitus - tilaavaltu (KPY)	12 900 000,00	15 000 000	2 478 962,79	12 521 037,21	15 000 000,00	0,00	8 712 770,81	23 712 770,81	11 191 733,60	12 521 037,21
27.10.01.6.39. Vuoden 2016 toimintamenojen tilaavaltu (KPY)	83 916 000,00	41 892 000	21 552 787,22	20 339 214,78	41 892 000,00	0,00	22 120 121,70	64 012 121,70	48 490 908,92	20 339 214,78
27.10.01.6.40. Vuoden 2017 toimintamenojen tilaavaltu (KPY)	13 780 000,00	104 951 000	68 771 410,86	36 179 589,14	104 951 000,00	0,00	7 819 355,24	112 770 355,24	76 590 766,10	36 179 589,14
27.10.01.6.41. Alkuis- ja perustentokotien koulutusjärjestelmän palvelusohjelmia - tilaavaltu (KPY)	1 080 000,00	2 157 000	1 371 740,97	785 259,03	2 157 000,00	0,00	415 243,23	2 572 243,23	1 786 984,20	785 259,03
27.10.01.6.42. Vuoden 2018 toimintamenojen tilaavaltu (KPY)	1 395 347 000,00	14 588 000	4 695 583,77	9 892 416,23	14 588 000,00	0,00	0,00	14 588 000,00	4 695 583,77	9 892 416,23
27.10.01.9. Muut toimintamenot	1 395 347 000,00	1 384 591 000	1 254 826 575	129 764 425	1 384 591 000,00	0,00	121 193 230,78	1 505 784 230,78	1 376 019 805,98	129 764 425,80
27.10.01.9.01. Muut toimintamenot (KPY)	1 395 347 000,00	1 384 581 000	1 256 911 167,72	127 669 832,28	1 384 581 000,00	0,00	121 193 230,78	1 505 774 230,78	1 378 104 398,50	127 669 832,28
27.10.01.9.40. Toimintamenojen tilaavaltuun valittavien muutoksia aiheuttavat menot (KPY)	0,00	10 000	-2 084 592,52	2 094 592,52	10 000,00	0,00	0,00	10 000,00	-2 084 592,52	2 094 592,52

[illegible]

27.30.20. Suittaliien kiiinhalinn khatto- ja hallintomenot (mrn2+)	57 359 000,00	58 381 000	26 274 207,05	32 106 792,95	58 381 000,00	0,00	38 429 679,69	86 810 679,69	54 703 886,74	32 106 792,95
27.30.20.01. Suomen Koskoven kiiinhalintaioikon menot (KFOR-operaatio) (EK)	993 000,00	915 000	714 023,00	200 975,00	915 000,00	0,00	317 067,00	1 232 067,00	1 031 092,00	200 975,00
27.30.20.02. Suomen Bonita-Hietasovinan kiiinhalintaioikon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio) (EK)	275 000,00	105 000	48 453,48	56 546,52	105 000,00	0,00	75 620,70	180 620,70	124 074,18	56 546,52
27.30.20.03. Soittatarkkaajoitominen menot (EK)	2 056 000,00	2 438 000	2 081 124,11	356 875,89	2 438 000,00	0,00	68 947,99	2 506 947,99	2 150 072,10	356 875,89
27.30.20.04. Koeohre Support -operaatio, Afganistan (EK)	4 000 000,00	5 470 000	2 829 439,64	2 640 560,36	5 470 000,00	0,00	1 809 454,69	7 279 454,69	4 638 894,33	2 640 560,36
27.30.20.05. Irakin koelutuooperation menot (EK)	17 680 000,00	15 771 000	6 196 824,45	9 574 175,55	15 771 000,00	0,00	12 868 302,48	28 639 302,48	19 065 126,93	9 574 175,55
27.30.20.07. Kiiinhalintaioeratoioiden yhteiset menot (EK)	4 082 000,00	5 512 000	4 237 099,59	1 274 900,41	5 512 000,00	0,00	682 194,75	6 194 194,75	4 819 294,34	1 274 900,41
27.30.20.08. Kiiinhalinnan joukkojen kehittämisohjelma (EK)	10 000 000,00	9 100 000	1 646 893,34	7 453 106,66	9 100 000,00	0,00	4 952 711,49	14 052 711,49	6 599 604,83	7 453 106,66
27.30.20.10. EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot EK		230 000	136 089,93	93 910,07	230 000,00	0,00	0,00	230 000,00	136 089,93	93 910,07
27.30.20.11. EUTM Somalia:n koelutuooperation menot (EK)	320 000,00	420 000	375 061,25	44 938,75	420 000,00	0,00	36 342,14	456 342,14	411 403,39	44 938,75
27.30.20.13. Alailanta-operation menot (EK)	10 000,00					0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
27.30.20.15. Lihanoin kiiinhalintaiooperation menot (EK)	16 140 000,00	16 645 000	7 000 392,96	9 644 607,04	16 645 000,00	0,00	7 529 789,25	24 174 789,25	14 530 182,21	9 644 607,04
27.30.20.16. EUTM/Malin koelutuooperation menot (EK)	220 000,00	175 000	136 641,15	38 358,85	175 000,00	0,00	24 192,62	199 192,62	160 833,77	38 358,85
27.30.20.17. Malin YK-operaation menot (AMNUSMA) (EK)	845 000,00	653 000	294 882,39	358 114,61	653 000,00	0,00	48 482,85	701 482,85	343 371,24	358 114,61
27.30.20.18. Golanin kiiinhalintaiooperation menot (UNDOP) (EK)	52 000,00	56 000	30 138,78	25 861,22	56 000,00	0,00	16 570,73	72 570,73	46 709,61	25 861,22
27.30.20.20. Varalla käynnissä olevien operaatioiden liiamenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälistä heikotierakantavoa aiheuttuvien menoihin, Pohjoismaiden Base Camp-pooliin osallistumista aiheuttvii menoihin, mahdollisiin uusiin kiiinhalintaiooperationin sekä muihin kiiinhalintaioemenoihin (EK)	686 000,00 -5 740,93 909 086,00 909 086,00	891 000 30 000	547 137,98 29 052,85	343 862,02	891 000,00 29 052,85	0,00 947,15	0,00	891 000,00	547 137,98	343 862,02
27.30.95. Kasvatvahiehet (nettoeh) (A)										
28. Valiovarainministeriön hallinnonala 28.60.12. Osaamisen kehittämisen (mrn 2)										
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala										
32.30.51. Jalkaset työvoima- ja yrityspalvelut (mrn 2+)	378 014,99	350 186	360 185,53	0,00	350 185,53	0,00	0,00	360 185,53	360 185,53	0,00
32.30.51.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto (KPY)	378 014,99	350 186	360 185,53	0,00	350 185,53	0,00	0,00	360 185,53	360 185,53	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala										
33.20.50. Vähionoma ansiopäävärabara (A)	116 073,86	114 538	114 538,04		114 538,04					
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto	116 073,86	46 403	46 403,45		46 403,45					
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto	116 073,86	46 403	46 403,45		46 403,45					
33.20.51. V										
33.20.51. Vähionoma peruspäävärabara (A)		14 838	14 838,23		14 838,23					
33.20.51.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		14 838	14 838,23		14 838,23					
33.20.52. Vähionoma työmarkkinasta (nettoeh) (A)										
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 296	53 296,36		53 296,36					
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valioenhallinto		53 29								

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾		Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarvio-menot ja määräraha-tarve (1 000 €)											
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2018 valtuudet					Talousarvio-menot 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha-tarve 2021	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä	
		Uudet	Uusiut	Valtuudet	Käytetty	Käyttämättä	Uusiittavissa						
27.10.01 Puolustusvoimien toimintamenot	1 095 942	166 441	64 489	230 930	156 329	74 601	64 946	260 014	306 045	129 518	5 475	1 972	443 010
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 095 942							241 365	192 530	109 238	3 571	0 ⁴⁾	305 329
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet		166 441	64 489	230 930	156 329	74 601	64 946	18 649	113 515	20 290	1 904	1 972 ⁴⁾	137 681
27.10.18 Puolustusmateriahankinnat	3 499 335	1 845 403	230 331	2 075 734	640 272	1 435 462	1 334 671	393 004	581 853	223 921	113 653	187 296	1 106 723
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 499 335							308 527	315 778	102 526	26 629	95 995 ⁴⁾	540 928
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet		1 845 403	230 331	2 075 734	640 272	1 435 462	1 334 671	74 477	266 075	121 395	87 024	91 301 ⁴⁾	565 795
27.10.19 HAWK Mk-66 koneiden modifiointi	15 036	0	0	0	0	0	0	3 562	2 335	0	0	0	2 335
Aikaisempien vuosien valtuudet	15 036							3 562	2 335	0	0	0 ⁴⁾	2 335
Vuonna 2018 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 ⁴⁾	0
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta													
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾								0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankkeet ⁵⁾								0	0	0	0	0	0
Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta													
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾								0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankkeet ⁵⁾								0	0	0	0	0	0
Yhteensä	4 610 313	2 011 844	294 820	2 306 664	796 601	1 510 063	1 399 617	646 580	890 233	353 439	119 128	189 268	1 552 068
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	0							0	0	0	0	0	0
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	0							0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankkeet ⁵⁾	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta													
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾								0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankkeet ⁵⁾								0	0	0	0	0	0

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alen perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan enimmäismäärän sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luokan päätösoasassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luokan tai momentin numerotunnuskaikki merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytettyjä valtuuksia, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevina varainhoituvuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapujen oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Eritellyt esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

⁵⁾ Talonarvioihin 10 §:n 2 momentissa säädetyn laajus- tai kustannusarvion perusteella myönnetty valtuudet. Eritellyt esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää talonrakennushankkeita.

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA

PUOLUSTUSVOIMIEN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2018 - 31.12.2018		1.1.2017 - 31.12.2017	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 355 886,22		2 818 913,34	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	23 330 139,65		25 445 100,77	
Muut toiminnan tuotot	<u>23 644 843,63</u>	49 330 869,50	<u>16 201 091,29</u>	44 465 105,40
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	282 037 558,48		266 069 009,66	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (-)	-547 680,59		-2 849 590,13	
Henkilöstökulut	862 452 598,34		820 748 049,11	
Vuokrat	199 353 662,34		198 159 167,36	
Palvelujen ostot	705 140 224,72		695 629 211,68	
Muut kulut	334 647 239,93		448 633 392,94	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-11 176 829,95		-6 942 553,12	
Poistot	56 263 400,45		55 614 199,94	
Sisäiset kulut	<u>1 805 292,79</u>	<u>-2 429 975 466,51</u>	<u>1 576 576,40</u>	<u>-2 476 637 463,84</u>
JÄÄMÄ I		-2 380 644 597,01		-2 432 172 358,44
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 556 618,76		9 378 511,78	
Rahoituskulut	<u>-39 039,66</u>	2 517 579,10	<u>-70 597,03</u>	9 307 914,75
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	1 904 117,78		1 373 243,67	
Satunnaiset kulut	<u>-1 020 005,03</u>	884 112,75	<u>-1 409 737,66</u>	-36 493,99
JÄÄMÄ II		-2 377 242 905,16		-2 422 900 937,68
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	332 086,36	<u>-332 086,36</u>	81 229,17	<u>-81 229,17</u>
JÄÄMÄ III		-2 377 574 991,52		-2 422 982 166,85
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	41 136 742,99		16 894 047,23	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-275 627 215,79</u>	<u>-234 490 472,80</u>	<u>-270 735 364,07</u>	<u>-253 841 316,84</u>
TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ		<u>2 612 065 464,32</u>		<u>2 676 823 483,69</u>

4. TASE

PUOLUSTUSVOIMIEN TASE

	31.12.2018		31.12.2017	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Tutkimus- ja kehittämismenot	1 491 493,90		65 693,33	
Aineettomat oikeudet	14 432 036,81		17 497 333,51	
Muut pitkävaikutteiset menot	92 497,80		220 851,87	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>0,00</u>	16 016 028,51	<u>1 543 886,32</u>	19 327 765,03
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	964 124,34		1 015 733,81	
Rakennelmat	20 537 577,98		19 919 196,33	
Rakenteet	849 152,30		864 708,71	
Koneet ja laitteet	234 921 974,80		231 431 813,30	
Kalusteet	306 299,90		209 131,30	
Muut aineelliset hyödykkeet	241 599,08		197 878,70	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>15 896 331,93</u>	273 717 060,33	<u>6 921 425,36</u>	260 559 887,51
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		289 733 088,84		279 887 652,54
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISSUUS				
Aineet ja tarvikkeet	<u>420 183 415,69</u>	420 183 415,69	<u>419 635 735,10</u>	419 635 735,10
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>367 719,21</u>	367 719,21	<u>384 853,76</u>	384 853,76
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	9 353 820,87		4 377 640,33	
Siirtosaamiset	1 038 087,28		1 627 595,50	
Muut lyhytaikaiset saamiset	873 547,03		850 096,43	
Ennakkomaksut	<u>359 712 997,70</u>	370 978 452,88	<u>248 300 034,35</u>	255 155 366,61
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SJOITUKSET				
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	475 109,59		290 220,59	
Muut pankkitilit	<u>421 287,48</u>	<u>896 397,07</u>	<u>155 424,67</u>	<u>445 645,26</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		792 425 984,85		675 621 600,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 082 159 073,69</u>		<u>955 509 253,27</u>

	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	81 387 757,35	81 387 757,35
Edellisten tilikausien pääoman muutos	572 759 939,79	617 707 143,96
Pääoman siirrot	2 745 899 291,59	2 631 876 279,52
Tilikauden tuotto- kulujäämä	<u>-2 612 065 464,32</u>	<u>-2 676 823 483,69</u>
	787 981 524,41	654 147 697,14
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Saadut ennakot	234 600,70	257 426,79
Ostovelat	127 238 091,44	141 495 119,60
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	16 479 195,62	17 813 630,74
Edelleen tilittettävät erät	20 546 049,47	21 248 213,99
Siirtovelat	127 854 849,01	119 024 837,50
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 824 763,04</u>	<u>1 522 327,51</u>
	<u>294 177 549,28</u>	<u>301 361 556,13</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	294 177 549,28	301 361 556,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>1 082 159 073,69</u>	<u>955 509 253,27</u>

5. LIITETIEDOT

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö on käyttänyt momentin 33.20.51 "Valtionosuus peruspäivärahasta (A)" menokohdan 33.20.51.01. "Palkkatuetty työ, valtionhallinto" määrärahaa 14 838,23 euroa ja momentin 33.20.52 "Valtionosuus työmarkkinatuesta (nettob) (A)" menokohdan 33.20.52.01. "Palkkatuetty työ, valtionhallinto" määrärahaa 53 296,36 euroa.

Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikössä on käytäntönä, että valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään kirjanpitoon Suomen rahaksi muutettuina pääsääntöisesti tapahtumapäivän mukaiseen kurssiin. Jos kurssissa on tapahtunut muutos tapahtumapäivän ja maksupäivän välisenä aikana, realisoitunut kurssiero käsitellään maksun yhteydessä menon tai tulon oikaisueränä maksuun perustuen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ostovelkojen osalta erot, jotka syntyvät edellä mainitun käytännön ja sen välillä, jos arvostuksessa käytettäisiin vuoden viimeisen päivän mukaista kurssia.

Summa tapahtuma- valuuttana		Summa yritys- valuuttana ^a		Kurssi 31.12.2018	Arvostusero ^{a,b}	
-72 170,00	CHF	-63 941,18	EUR	1,12270	-341,36	EUR
-1 709 402,66	GBP	-1 897 544,73	EUR	0,90273	3 952,34	EUR
-10 035 097,00	NOK	-1 023 242,95	EUR	9,97380	17 097,15	EUR
-1 545 292,21	SEK	-151 049,29	EUR	10,27730	689,54	EUR
-2 799 423,24	USD	-2 456 571,64	EUR	1,14540	12 514,34	EUR
				Yhteensä	33 912,01	EUR

¹⁾ Arvostus tapahtumapäivän mukaiseen kurssiin
²⁾ Tapahtumapäivän ja vuoden viimeisen päivän kurssien mukaisten arvostusten välinen erotus
³⁾ Negatiivinen etumerkki tarkoittaa sitä, että velan määrä tilinpäätöksessä tulisi olla yritysvaluuttana suurempi.

Tilinpäätöksessä ei ole avoinna muita kuin Suomen rahan määräisiä myyntisaatavia.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulu- jäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Vaihto-omaisuuden arvostamisessa noudatettiin edelleen erillistä 15.1.2016 päivitettyä arvostussuunnitelmaa, jota alettiin käyttää vuoden 2015 tilinpäätöksestä lukien määriteltäessä ulkoisen kirjanpidon taseeseen aktivoitavan vaihto-omaisuuden arvoa ja jonka asianmukaisuus vuoden 2018 tilinpäätöstilanteessa on tarkistettu.

Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätös- vuoden tietojen kanssa

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018 - 2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, makse-

taan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjataan kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

Valtiokonttorin 13.11.2017 antamaan liikekirjanpidon tilien lisäjaotteluita (VK/993/00.00.01.06.00/2017) koskevaan vuoden 2018 kirjanpidosta lukien voimaan tulevaan päätökseen perustuen Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö teki tarvittavat muutokset tilipuitteisiinsa. Muutoksissa lisättiin seuraavia alajaotteluja:

119001	Ennakkomaksut valmisohjelmista ja tietojärjestelmistä (manuaalinen korjaustili)
43925	Tietokoneiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut
45201	Patentti- ja lisenssimaksut
45202	Ohjelmistojen käyttöoikeusmaksut
45209	Muut käyttöoikeusmaksut
51001	Korot euromääräisistä veloista, pl. ostolaskujen viivästyskorot ja -maksut
51002	Ostolaskujen viivästyskorot ja -maksut, euromääräiset
51011	Korot valuuttamääräisistä veloista, pl. ostolaskujen viivästyskorot ja -maksut
51012	Ostolaskujen viivästyskorot ja -maksut, valuuttamääräiset

Muutoksissa poistettiin seuraavia liikekirjanpidon tilit, joista 5100 ja 5101 jäivät summatason tileiksi:

4304	Tietokoneiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4521	Ohjelmistojen käyttöoikeusmaksut
4529	Muut käyttöoikeusmaksut
5100	Korot euromääräisistä veloista
5101	Korot valuuttamääräisistä veloista

Muutoksia tehtiin myös seuraavien liikekirjanpidon tilien nimiin ja tarpeellisin osin selitteisiin:

1120	Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät (täsmäytystili)
112000	Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät (manuaalinen korjaustili)
1140	Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät (täsmäytystili)
114000	Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät (manuaalinen korjaustili)
1255	ICT-laitteet ja niiden oheislaitteet
4204	ICT-laitteiden vuokrat
4323	ICT käyttöpalvelut
43233	Muut ICT:n käyttöpalvelut
*4325	ICT-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta K
4327	Sovelluspalvelut
4520	Patentti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksut

Lisäksi tehtiin muutoksia, joilla tilien 112900, 43921 ja 4502 sisältöjä päivitettiin vastaamaan paremmin nykyistä tarvetta ja termistöä.

Vuoden 2018 alusta lukien tapahtuneiden arvonlisäverolain muutoksien takia EU:n tullialueen ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin arvonlisäverotus siirtyi Tullilta Verohallinnolle. Tämä aiheutti muutoksia myös maahantuontien arvonlisäverojen maksamis- ja ilmoittamiskäytäntöihin. Valtiokonttorin ilmoitukseen perustuen Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö lisäsi 20.3.2018 seuraavat liikekirjanpidon tilit tilipuitteisiin:

9240	Arvonlisäverotuotot maahantuonnista 10 %
9241	Arvonlisäverotuotot maahantuonnista 14 %

9242 Arvonlisäverotuotot maahantuonnista 24 %
9330 Arvonlisäverokulut maahantuonnista

Kesäkuun 2018 kirjanpidosta lukien paikalliskorotuksien kirjaamiseen käytettävä liikekirjanpidon tili muutettiin vastaamaan KIEKU-tietojärjestelmässä käytettävää muun valtionhallinnon seurantaan siten, että perustettiin uusi tili 45102 "Paikalliskorotukset" ja poistettiin tili 410312 "Paikalliskorotukset".

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilipuitteisiin lisättiin 31.8.2018 lukien liikekirjanpidon tili 1939 "Muut pankkitilit (EUR-määräiset) T", koska Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön pankkitilikokonaisuuteen otettiin mukaan Valtiokonttorin luvan perusteella kaksikymmentä saldollista puolustusasiamiesten ja sotilasedustajien toimistojen käytössä olevaa pankkitiliä. Näistä osa on euromääräisiä ja niiden tilitapahtumien käsittely edellytti tämän tilin perustamista.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTAt)	Tilinpäätös 2018	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.27.20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista (netto)					
Bruttotulot	3 860 000,00	3 860 000,00	11 319 987,36	7 459 987,36	293 %
Bruttomenot	3 842 000,00	3 842 000,00	11 301 987,36	7 459 987,36	294 %
Nettotulot	18 000,00	18 000,00	18 000,00	0,00	100 %
27.10.01. Pöytähuoneiden toimintamenot (netto) (smt 2.v)					
Bruttomenot	0,00				
Bruttotulot	0,00				
Nettomenot	400 000,00				
27.10.01. Pöytähuoneiden toimintamenot (netto) (smt 2.v)					
Bruttomenot	1 938 211 000,00	1 971 186 000	1 740 517 717,89	1 969 402 807,93	
Bruttotulot	35 122 000,00	32 062 000	30 278 807,93	30 278 807,93	
Nettomenot	1 903 089 000,00	1 939 124 000	1 710 238 909,96	228 885 090,04	
27.30.95 Kuvainvaihde (netto) (A)					
Bruttomenot	0,00	0	0,00	0,00	
Bruttotulot	5 740,93	0	29 052,85	29 052,85	
Nettomenot	-5 740,93	30 000	29 052,85	29 052,85	
33.20.52. Valiokunnan työmarkkinavasta (netto) (A)					
Bruttomenot		0	53 296,36	53 296,36	
Bruttotulot		0	0,00	0,00	
Nettomenot		53 296	53 296,36	53 296,36	
				947,15	
				0,00	
				188 024 078,76	
				1 926 981 856,35	
				30 278 807,93	
				1 896 702 988,72	
				228 885 090,04	

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 3 kohdan mukaisia arviomäärärahojen ylityksiä.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Päähokan ja tilijaoitteen numero ja nimi. Tilijaoitteet eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Tilijaoite	Yhteensä
27. Puolustusministeriön hallinnonala			
Vuosi 2017			21 703 000,00
27.10.01.6.33.	Puolustusvoimien logistiikka 2013 (PVLOG 2013) -tilausvaltuus (KPY)	1 179 000,00	
27.10.01.6.36.	Vuoden 2015 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	299 000,00	
27.10.01.6.39.	Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	82 000,00	
Vuosi 2016			1 560 000,00
27.10.18.1.05.	Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2012) - tilausvaltuus (KPY)	20 143 000,00	
			20 143 000,00
Pääloukat yhteensä			
Vuosi 2017			1 560 000,00
Vuosi 2016			20 143 000,00

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2018	2017
Henkilöstökulut	710 199 343,12	667 711 586,37
Palkat ja palkkiot	710 805 845,20	704 407 574,19
Tulospoistot	0,00	0,00
Lomapalkkavalan muutos	-606 502,08	-36 695 987,82
Henkilösivukulut	152 253 255,22	153 036 462,74
Eläkekulut	142 202 934,37	152 804 565,06
Muut henkilösivukulut	10 050 320,85	231 897,68
Yhteensä	862 452 598,34	820 748 049,11
Johdon palkat ja palkkiot, josta	5 510 837,24	5 167 909,62
- tulospoistot	0,00	0,00
Luvotus- ja muut taloudelliset etuudet	9 999,70	39 949,54
Johto	7 096,00	19 273,02
Muu henkilöstö	2 903,70	20 676,52

Palkat ja palkkiot sisältävät palkkioita 2.008.372,73 euroa (1.968.943,01 euroa). Lisäksi palkat ja palkkiot sisältävät reserviläisille maksettua palkkioita 6.566.256,35 euroa (6.593.719,30 euroa), asevelvollisille maksettua palkkioita 38.155.538,80 euroa (37.794.750,56 euroa) sekä kriisinhallintahenkilöstölle maksettua palkkioita 11.882.786,96 euroa (11.921.117,21 euroa).

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % ¹⁾	Jäännösarvo € tai %
11. Aineettomat hyödykkeet				
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	5	20	0
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	5	20	0
Ostetut atk-ohjelmistot	Tasapoisto	5	20	0
Patenttioikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Tekijänoikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Liittymismaksut	Tasapoisto	10	10	0
Mnnt aineettomat oikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Itsevalmistetut atk-ohjelmat	Tasapoisto	5	20	0
Mnnt pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5	20	0
Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	-	-	-	-
12. Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
Rakennelmat	Tasapoisto	10	10	0
Mnnt rakenteet	Tasapoisto	10	10	0
Autot ja muut maankuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
Laivat ja muut vesikuljetusvälineet				
Alukset ja raskaat vesikuljetusvälineet	Tasapoisto	15	6,7	0
Pienveneet ja kevyet vesikuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
Lentokoneet ja muut ilmakuljetusvälineet	Tasapoisto	20	5	0
Raskaat työkoneet (käyttöaika yli 10 vuotta)	Tasapoisto	15	6,7	0
Kevyet työkoneet (käyttöaika alle 10 vuotta)	Tasapoisto	10	10	0
Atk-laitteet ja niiden ohjelmlaitteet	Tasapoisto	3	33,3	0
Toimistokoneet ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Muut tutkimuslaitteet				
Mittalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
Mnnt tutkimuslaitteet	Tasapoisto	10	10	0

Muut koneet ja laitteet

Simulaattorit	Tasapoisto	20	5	0
Lennonvarmistuslaitteet	Tasapoisto	15	6,7	0
Muut koneet ja laitteet (Käyttöaika yli 5 vuotta)	Tasapoisto	10	10	0
Muut koneet ja laitteet (Käyttöaika alle 5 vuotta)	Tasapoisto	5	20	0
Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Muut kalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Taide-esineet	-	-	-	-
Muut aineelliset hyödykkeet	Tasapoisto	10	10	0
Kaakeneräiset aineelliset käyttöomaisuushankinnat	-	-	-	-

13: Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Osuudet	-	-	-	-
Osakkeet	-	-	-	-

¹⁾ Jos kyseessä on substanssipoisto, sarakkeeseen merkitään -.

Hankinnasta aiheutuva meno kirjataan hankintatilikauden kuluksi, mikäli kyseessä on lyhytvaikutteinen hankinta.

Mikäli kyseessä on pitkävaikutteinen tuotannon tekijä, niin sen hankintameno on valtion talousarviosta annetun asetuksen 66 §:n mukaan aktivoitava huonteensa mukaisesti. Poistomenettelyssä noudatetaan Puolustusvoimaitilvirastossa seuraavia sääntöjä 1. Poistomenettelyn alarajana on yhden vuoden taloudellinen pitoaika.

Tätä lyhyempi vaikutteiset tuotannon tekijät kirjataan kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. 2.

Poistomenettelyn alarajana on 10.000 euron arvonnäisäveroton hankintameno. Tätä alaisemmat tuotannon tekijöiden hankintamenot kirjataan kokonaisuudessa hankintatilikauden kuluksi.

Taide-esineiden osalta noudatetaan 10.000 euron aktivointirajaa. Tätä alaisemmat taide-esineiden hankintamenot kirjataan kokonaisuudessa hankintatilikauden kuluksi. Osakkeiden ja osuuksien osalta ei noudateta 10.000 euron aktivointirajaa, vaan kaikki osakkeet ja osuudet aktivoidaan taseeseen riippumatta niiden hankintamenoista.

Käyttöomaisuuden perusparannusmenot, joilla ei lisätä käyttöomaisuuden alkuperäisen hankintamenon lisäydeksi. tuotantokykä. Tällaiset perusparannusmenot merkitään käyttöomaisuuden alkuperäisen hankintamenon lisäydeksi.

Sellaiset perusparannusmenot, joilla ei lisätä käyttöomaisuuden tuotantokykä kirjataan korjaus- ja kunnossapitomenoina suoraan hankintatilikauden kuluksi.

Käyttöomaisuuskohde pidetään käyttöomaisuuskirjanpidossa niin kauan kuin sen vaikutusaika jatkuu, vaikka sen koko hankintameno olisi jo kirjattu poistoina kuluksi.

Omaisuuksien ilmaisbovutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva meno jäänös poistetaan kokonaan. Myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökaudelta, jonka jälkeen jäljelle jäävä meno jäänös kirjataan myyntivoittojen tai tappioiden tilin oikaisuksi.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	110. Perustamis- ja järjestelymenot	111. Tutkimus- ja kehittämismenot	Aineettomat hyödykkeet 112. Aineettomat oikeudet	114. Muut pitkävaikutteiset menot	119. Ennakkomaksut ja keskenaraiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2018	0,00	422 205,32	63 046 366,09	8 103 744,85	0,00	71 572 316,26
Lisäykset	0,00	1 543 886,32	840 613,41	0,00	0,00	2 384 499,73
Vähennykset	0,00	0,00	103 431,00	0,00	0,00	103 431,00
Hankintameno 31.12.2018	0,00	1 966 091,64	63 783 548,50	8 103 744,85	0,00	73 833 384,99
Kertyneet poistot 1.1.2018	0,00	356 511,99	45 549 032,58	7 882 892,98	0,00	53 788 437,55
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	103 431,00	0,00	0,00	103 431,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	118 085,75	3 905 910,11	128 354,07	0,00	4 152 349,93
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2018	0,00	474 597,74	49 351 511,69	8 011 247,05	0,00	57 837 356,48
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	0,00	1 491 493,90	14 432 036,81	92 497,80	0,00	16 016 028,51

	122. - 124. Rakennukset, rakennelmat ja rakenteet	125. - 127. Koneet ja laitteet sekä kalusteet	Aineelliset hyödykkeet 128. Muut aineelliset hyödykkeet	129. Ennakkomaksut ja keskenaraiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2018	52 388 368,78	725 454 630,89	397 223,78	6 921 425,36	785 161 648,81
Lisäykset	4 406 047,46	52 028 422,67	57 905,64	11 176 829,95	67 669 205,72
Vähennykset	480 890,36	6 833 472,23	0,00	2 201 923,38	9 516 285,97
Hankintameno 31.12.2018	56 313 525,88	770 649 581,33	455 129,42	15 896 331,93	843 314 568,56
Kertyneet poistot 1.1.2018	30 588 729,93	493 813 686,29	199 345,08	0,00	524 601 761,30
Vähennysten kertyneet poistot	396 057,86	6 719 245,73	0,00	0,00	7 115 303,59
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	3 761 966,36	48 268 658,55	14 185,26	0,00	52 044 810,17
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	8 032,83	58 207,52	0,00	0,00	66 240,35
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2018	33 962 671,26	535 421 306,63	213 530,34	0,00	569 597 508,23
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	22 350 854,62	235 228 274,70	241 599,08	15 896 331,93	273 717 060,33

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2018	2017	Muutos
Korot euromääräisistä saamisista	2 658 696,16	9 476 499,06	-6 817 802,90
Korot valuttamääräisistä saamisista	146,30	63,99	82,31
Emissio-, pääoma- ja kassierot saamisista	-102 223,70	-98 051,27	-4 172,43
Rahoitustuotot yhteensä	2 556 618,76	9 378 511,78	-6 821 893,02
Rahoituskulut	2018	2017	Muutos
Korot euromääräisistä veloista	38 955,07	70 554,59	-31 599,52
Korot valuttamääräisistä veloista	65,13	0,00	65,13
Muut rahoituskulut	19,46	42,44	-22,98
Rahoituskulut yhteensä	39 039,66	70 597,03	-31 557,37
Netto	2 517 579,10	9 307 914,75	-6 790 335,65

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 9: Talousarvioloudesta annetut lainat

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 9 kohdan mukaisia viraston tai laitoksen myöntämiä varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleita lainoja.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehdoiset sijoitukset

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei esitettävää liitteellä 10.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei esitettävää liitteellä 11.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 b §:n 12 kohdan mukaisia myönnettyjä takauksia ja takuita.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä valuutoittain

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 b §:n 12 kohdan mukaisia myönnettyjä takauksia ja takuita valuutoittain.

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt rahanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
	224 400 815	230 938 252	216 248 785	202 822 938	192 275 488	842 285 363
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä						

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

Puolustusvoimat -lajienpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 12 kohdan mukaisia muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyjä sopimuksia ja sitoumuksia.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 13 kohdan rahastoituja varoja.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällymäärämät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	31.12.2017	31.12.2016	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Säätiöt				
Kauppamies Werner Hacklinin säätiö upseerikoulutuksen edistämiseksi	880 342,18	868 734,59		Säätiön tarkoituksena on edistää hyökkäiden Suomen upseeriden mahdollisuuksia tehdä ja seurata sotatieteellisiä tutkimuksia
Maanpuolustuksen aloitesäätiö	702 746,36	652 150,13		Säätiön tarkoituksena on edistää Suomen puolustusvoimissa toimivien ihmisten aloitteellisuutta, innovatiivisuutta ja luovuutta sekä tehtävissään että yleisten sotatieteiden, erityisesti sotateknikan, johtamiskulttuurin, hallinnon, pedagogiikan ja sotilassosiologian aloilla.
Puolustusvoimien tukisäätiö	8 454 478,35	8 128 731,62		Säätiön tarkoituksena on tukea maanpuolustustyötä ja maanpuolustustahtoa kohottavaa toimintaa sekä tehdä puolustusvoimat tunnetuksi yhteiskunnassamme.
Työstökoulun tukisäätiö	215 987,88	203 775,54		Tukea maanpuolustustyötä ja sen piirissä erityisesti Työstökoulussa tapahtuvaa työkäsitteellistä tietoa ja taitoja edistävää opiskelua sekä opetus-, tutkimus- ja kehittämistyötä ja julkaisu- ja julkaisu- ja julkaisutoimintaa sekä aineellisten perusteiden säilyttämistä ja vaalimista
Ilmavoimien kantaanhenkilökunnan avustussäätiö	358 824,82	408 154,55		Säätiön tarkoituksena on tukea palveluksessa olevien henkilöiden omia koulutustarpeita yhteistyössä.
Ilmavoimien Tuki-säätiö.	1 915 655,60	2 062 633,61		Säätiön tarkoituksena on edistää maanpuolustustyötä ja erityisesti maamme ilmavoimien avustamalla taloudellisesti Ilmavoimien teknillistä ja taktillista kehitystä tarkoituksena pyrkimyksiä ilmailutietouden, -taidon ja -pätevyyden kehittämiseksi sekä tukemalla maanpuolustuksen kehittämiseen tähtäävää tieteellistä työtä, paitsi Ilmavoimien sen reservin piirissä, myös ilmavoimien hyödyksi muutoin toimivien henkilöiden keskuudessa.
Panssarikoulun tukisäätiö	3 137,84			Rahaston tarkoituksena on Panssarikoulun tukeminen
Maasotakoulun Tuki ry.	808,50			Yhdistyksen tarkoituksena on Maasotakoulun tukeminen
Rahastot				
Viestikoulun Stipendirahasto			830,06	Stipendirahaston tarkoituksena on jakaa stipendijä ja palkkioita kurssien oppilaille.
Taseen loppusummina on esitetty kaksi viimeistä vahvistettua tilinpäätöstä				

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 15 kohdan mukaisia velan muutoksia.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei ole vuonna 2018 ollut talousarvioasetuksen 66 h §:n 15 kohdan mukaista velan maturiteettijakautumaa ja duraatiota.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Vuonna 2017 todettiin PVSAP -järjestelmän menetelmäkuvauksen päivitystarve, minkä takia PVSAP -järjestelmän ohjausmenettelyssä päätettiin vuoden 2018 alussa päivitystoimenpiteiden aloittamisesta. Kyseinen päivitetty menetelmäkuvaukseen on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2019 alkupuolella.

Valtion keskuskirjanpidon siirtyessä vuoden 2018 kirjanpidosta lukien KIEKU-SAP:lla pidettäväksi Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö alkoi käyttää samasta ajankohdasta lukien PVSAP:n kirjanpitotietojen saldotasoisessa siirrosta uutta yksisuuntaista liittymää. Toimitettava aineisto alettiin muutoksen yhteydessä muodostaa PVSAP:n uudesta pääkirjasta. Ennen muutosta kyseinen aineisto muodostettiin PVSAP:n klassisesta pääkirjasta. Uusi pääkirja korvasi toukokuussa 2011 teknisenä ratkaisuna klassisen pääkirjan, jonka tiedoista muodostettiin valtion keskuskirjanpitoaineisto vuoden 2017 loppuun saakka. Uuden pääkirjan käyttöönotto oli edellytys PVSAP:n jatkokehitykselle sekä uusien toiminnallisuuksien ja teknisten ratkaisujen käyttöönotolle.

Valtiokonttorin ohjauksessa vuoden 2018 kirjanpidosta lukien valtion keskuskirjanpitoon siirrettävään aineistoon sisällytettiin kumppanikoodi, joka otettiin samalla uutena tililuokkana käyttöön Puolustusvoimissa. Kumppanikoodia käytetään Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikössä valtion kirjanpitoyksiköiden keskinäisissä tapahtumissa yksilöiden sen, mille valtion kirjanpitoyksikölle meno maksetaan tai keneltä tulo saadaan. Kumppanikoodin avulla on tavoitteena toteuttaa sisäisten erien eliminoinnit valtion tasolla keskuskirjanpidossa.

Vuoden 2018 kirjanpidosta lukien laadittiin lisäksi uusi liikekirjanpidon pääkirjan raportti, jonka tietojen lähteenä on uudella liittymällä valtion keskuskirjanpitoon toimitettavaa aineistoa vastaava PVSAP:n uusi pääkirja. Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitetaan kuitenkin vielä kuukausittainen kirjanpitoaineisto PVSAP:n klassisesta pääkirjasta tapahtumatasoisena. Valtion keskuskirjanpitoon ja Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitettavan aineiston kumulatiivisten tietojen välille syntyy eroja silloin, kun kirjanpitotositteiden summat jakautuvat eri tulosityksiköille uuden pääkirjan Tositteiden jako -toiminnallisuuden avulla. Tositteiden jako -toiminnallisuuden kautta tositteelle muodostuvat tekniset rivit eivät aiheuta hyväksytystä kirjanpitoon viedystä tositteesta poikkeavaa talousarviomenoa. Audit trail voidaan todentaa vertaamalla sähköisessä tositteiden käsittelyjärjestelmässä hyväksyttyä tositetta PVSAP -järjestelmän kirjanpidon tositteiden rekisteröintinäkömään. Uuden pääkirjan toiminnallisuus mahdollistaa reaaliaikaisen tuotto- ja kululaskelman sekä taseen tuottamisen puolustusvoimatasoa tarkemmalla tasolla. Vuoden 2019 aikana PVSAP:n kehitystyönä päivitetään Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitettavan kuukausittaisen kirjanpitoaineiston ja kaikkien virallisten kirjanpidon raporttien tietojen lähde vastaamaan valtion keskuskirjanpitoon toimitettavan aineiston tietolähdettä. Näin ollen vuonna 2018 havaitut eroavaisuudet Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitettavan aineiston ja valtion keskuskirjanpitoon toimitettavan aineiston välillä poistuvat.

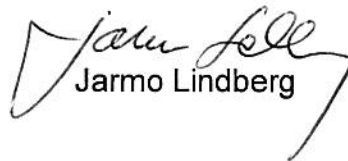
Puolustusvoimissa laajennettiin vuonna 2018 PVSAP:n tase-erien seurannassa hyödynnettävää avointen erien hallinnan toiminnallisuuden käyttöä. Tällä valmistauduttiin siirtymään Valtiokonttorin määräämään Palkeiden ja Puolustusvoimien väliseen vastuunjakoon, jossa tase-erittelyiden laadinnasta vastaa Palkeet vuodesta 2019 lukien. Avointen erien hallinnan toiminnallisuuden käytön laajentaminen aiheutti summaltaan huomattavia teknisiä tapahtumia Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön kirjanpitoon. Nämä tekniset tapahtumat siirtyivät saldotasoisena myös uudella liittymällä valtion keskuskirjanpitoon.

6. ALLEKIRJOITUS

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätös on hyväksytty.

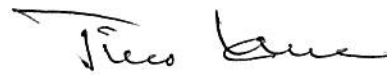
Helsingissä 25. helmikuuta 2019

Puolustusvoimain komentaja
Kenraali

Jarmo Lindberg

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Timo Kivinen

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . .2019